

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI Aİ MƏHKƏMƏSİNİN BÜLLETENİ

2014
№ 3

Baş redaktor:
R.Y.Rzayev

Baş redaktorun
müavini:
Ş.Y.Yusifov

Redaksiya heyəti:
H.A.Mirzəyev
T.Ş.Mahmudov
Z.M.Quliyev
Ə.M.Rüstəmov
V.Ə.İbayev
H.Q.Nəsimov
Ə.A.Kərimov

Məsul katib:
A.M.Məmmədli

Redaksiyanın ünvanı:

Az 1025, Bakı şəhəri,
Xətai rayonu,
Yusif Səfərov küç.26
1193-cü məhəllə
Tel: 493-18-37
Faks: 493-18-37

www.supremecourt.gov.az

MÜNDƏRİCAT

Ali Məhkəmənin Plenumu.....2

MÜLKİ VƏ İNZİBATI-İQTİSADI İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Kreditlə bağlı mübahisələri həll edərkən məhkəmələr kredit müqaviləsinin müddəalarını araşdırmalı, tərəflərin müqavilə əsasında üzərlərinə götürdükləri vəzifələri müəyyən etməli, tərəflərin dəlillərini hüquqi cəhətdən qiymətləndirməlidirlər.....3

İstehsalatda baş vermiş bədbəxt hadisə nəticəsində səhhətə vurulmuş ziyan ödənilməlidir.....7

Müqavilə tərəflərdən birinin tələbi ilə yalnız digər tərəf müqaviləni əhəmiyyətli dərəcədə pozduqda, yaxud mülki qanunvericilikdə və ya müqavilədə nəzərdə tutulan digər hallarda ləğv edilə və ya dəyişdirilə bilər.....13

İşin məhkəmə aidiyyəti iddia tələblərindən və işdə iştirak edən şəxslərin subyektiv tərkibindən asılı olaraq müəyyən edilməlidir.....16

CİNAYƏT VƏ HƏRBİ İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Cinayət cəzalarının təyin edilməsi ilə bağlı qanunun ziddiyyətli və anlaşılmaz təbiiqi məhkəmə qərarının ləğv olunmasına səbəb olmuşdur.....20

Kassasiya kollegiyası tərəfindən məhkumun hərəkətlərində yol nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçma cinayətinin əlamətlərinin olmaması və cəzanın təyin edilməsi qaydalarının pozuntularına yol verilməsi barədə müdafiəçinin kassasiya şikayətində irəli sürdüyü dəlillərə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun Qərarlarına müvafiq olaraq cavab verilməklə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı dəyişdirilmişdir.....24

İş üzrə toplanmış və məhkəmə iclaslarında araşdırılmış sübutların bir hissəsinin ziddiyyətli və şübhəli olmasına, digər hissəsinin isə saxtalaşdırılmasına görə məhkəmələr təqsirləndirilən şəxsin ona elan olunmuş ittiham üzrə təqsirliliyinin sübuta yetirilməməsi haqqında nəticəyə gəlmişlər.....28

BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR

Ədalət Mühakiməsinin Səməraliyi üzrə Avropa Komissiyasının (CEPEJ) nümayəndə heyəti Azərbaycan Respublikasında səfərdə olmuşdur.....34

“Korrupsiyaya qarşı mübarizə: beynəlxalq standartlar və milli təcrübələr” mövzusunda konfransın iştirakçıları Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuşlar.....34

Vyetnamlı qonaqlar Ali Məhkəmədə.....35

Qırğız Respublikası Ali Məhkəməsi Konstitusiyaya Palatası sədrinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmədə olmuşdur.....36

PLENUM

Ali Məhkəmənin Plenumu

30 sentyabr 2014-cü ildə Ramiz Rzayevin sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin növbəti Plenumu olmuşdur.

Ali Məhkəmənin sərdi Plenum iclasını açaraq bildirmişdir ki, cari ildə ölkəmizdə bütün sahələri əhatə edən inkişaf məhkəmə-hüquq sahəsində də davam etdirilmişdir. Ali Məhkəmənin sədri qanunun aliliyinin və məhkəmə hakimiyyətində şəffaflığın təmin olunması, insan hüquq və əsas azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində məhkəmələrin qarşısında duran vəzifələrdən danışmışdır.

Plenumda konkret mülki işlərə baxılmışdır.

Plenum müzakirə olunan məsələlər və baxılmış işlər barədə müvafiq qərarlar qəbul edilmişdir.

Kreditlə bağlı mübahisələri həll edərkən məhkəmələr kredit müqaviləsinin müddəalarını araşdırmalı, tərəflərin müqavilə əsasında üzərlərinə götürdükləri vəzifələri müəyyən etməli, tərəflərin dəlillərini hüquqi cəhətdən qiymətləndirməlidirlər.

Bakı şəhəri, Nərimanov rayon Məhkəməsinin 14 avqust 2013-cü il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı “Dəmirbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin cavabdeh Səfərov Elçin Rasim oğluna qarşı borcun tutulması və borcun əvəzinin ipoteka predmetinə yönəldilməsi haqqında iddia tələbi qismən təmin edilərək cavabdeh Səfərov Elçin Rasim oğlundan iddiaçı “Dəmirbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin xeyrinə 04.04.2008-ci il tarixli 130/8 USD sayılı kredit müqaviləsi üzrə 02.11.2012-ci il tarixədək 3625,11 (üç min altı yüz iyirmi beş ABŞ dolları on bir sent) məbləğində əsas borc, 10 000,00 (on min) ABŞ dolları ona hesablanmış faiz borcu və 6500,00 (altı min beş yüz) ABŞ dolları miqdarında cərimə olmaqla, cəmi 20.125,11 (iyirmi min bir yuziyirmi beş ABŞ dolları on bir sent) ödəmə gününə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının müəyyən etdiyi manatın məzənnəsi ilə borc və 20 (iyirmi) manat dövlət rüsumunun tutulması, bu tutmaların cavabdeh Səfərov Elçin Rasim oğlunun mülkiyyətində olan əvvəlcə Bakı şəhəri Nərimanov rayonu Aşıq Molla Cümə küçəsində 1a saylı 13 mərtəbəli binanın 1-ci girişinin 13-cü mərtəbəsində yerləşən 5 otaqlı, 200,4 kv.m. ümumi, 130,8 kv.m yaşayış sahəsindən ibarət 43 saylı mənzilinə yönəldilməsi və onun açıq hərracdan satılaraq tələb olunan borca ödənilməsi, həmin mənzilin satışından əldə edilən vəsait cavabdehin iddiaçıya olan borcunun ödənilməsinə kifayət etmədikdə, onda tutmanın cavabdeh Səfərov Elçin Rasim oğlunun mülkiyyətində olan Bakı şəhəri Nərimanov rayonu Aşıq Molla Cümə küçəsində 1a saylı 13 mərtəbəli binanın 1-ci girişinin 13-cü mərtəbəsində yerləşən 3 otaqlı, 155,1 kv.m. ümumi, 87,8 kv.m yaşayış sahəsindən ibarət 44 saylı mənzilinə yönəldilməsi, həmin mənzilin açıq hərracdan satılaraq əldə edilən vəsait cavabdehin iddiaçıya olan borcunun ödənilməsinin təmin olunması satışdan əldə

edilən pulun qalan hissəsinin cavabdehə qaytarılması, cavabdeh Səfərov Elçin Rasim oğlunun mənzillərdən çıxarılması, iddianın qalan hissəsinin təmin edilməməsi qət edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 02 aprel 2014-cü il tarixli qətnaməsi ilə apellyasiya şikayəti qismən təmin edilmiş, iş üzrə Bakı şəhəri, Nərimanov rayon Məhkəməsinin 14 avqust 2013-cü il tarixli qətnaməsi qismən – faiz məbləğinin tutulması hissəsində ləğv edilərək, həmin hissədə iddia qismən təmin edilmiş, cavabdeh Səfərov Elçin Rasim oğlundan iddiaçı “Dəmirbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin xeyrinə 04.04.2008-ci il tarixli 130/8 USD sayılı kredit müqaviləsi üzrə 02.11.2012-ci il tarixədək 3625,11 (üç min altı yüz iyirmi beş ABŞ dolları on bir sent) ABŞ dolları əsas borc, 97.677,15 (doxsan yeddi min altı yüz yetmiş yeddi ABŞ dolları on beş sent) ABŞ dolları ona hesablanmış faiz borcu və 6500,00 (altı min beş yüz) ABŞ dolları miqdarında cərimə olmaqla, cəmi 107.802, 26 (bir yüz yeddi min səkkiz yüz iki ABŞ dolları iyirmi altı sent) ABŞ dolları ödəmə gününə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının müəyyən etdiyi manatın məzənnəsi ilə borc və 20 (iyirmi) manat məbləğində dövlət rüsumunun tutulması, qətnamənin qalan hissədə dəyişdirilmədən saxlanılması qət etmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi müəyyən etmişdir ki, tərəflər arasında bağlanmış kredit müqaviləsinə əsasən iddiaçı “Dəmirbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti cavabdeh Səfərov Elçin Rasim oğluna 3 ay güzəşt müddəti olmaqla 12 ay müddətinə illik 24 faizlə 300.000 ABŞ dolları kredit verməyi öhdəsinə götürmüşdür. Cavabdeh 12.11.2012-ci il tarixədək alınmış kredit vəsaitinə görə iddiaçı “Dəmirbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə cəmi 412.907, 89 ABŞ dolları məbləğində vəsait ödəmişdir. Kredit müqaviləsi üzrə 300.000 ABŞ

dolları məbləğində pul “Dəmirbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən Səfərov Elçin Rasim oğluna ödəniş qrafikində göstərilən gündə deyil, 27 gün sonra – 02.05.2008-ci il tarixində tam ödənilmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi belə nəticəyə gəlmişdir ki, Səfərov Elçin Rasim oğlundan iddiaçı “Dəmirbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə 04.04.2008-ci il tarixli 130/8 USD sayılı kredit müqaviləsi üzrə 02.11.2012-ci il tarixədək 3625,11 (üç min altı yüz iyirmi beş ABŞ dolları on bir sent) ABŞ dolları əsas borc, 97.677,15 (doxsan yeddi min altı yüz yetmiş yeddi ABŞ dollar on beş sent) ABŞ dolları ona hesablanmış faiz borcu və 171.859,40 ABŞ dolları məbləğində cərimə borcu qalmışdır. Apellyasiya instansiyası məhkəməsi birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən cərimə borcunun 6500 (altı min beş yüz) ABŞ dolları miqdarında müəyyən edilməsi ilə razılaşmışdır.

Apellyasiya instansiya məhkəməsi mübahisəli hüquq münasibətinə Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 279, 317, 319, 443.1, 448.1, 449.4-cü maddələrini tətbiq etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsindən cavabdeh Səfərov Elçin Rasim oğlu tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətinin dəlilərini, mülki işin materiallarını araşdırıb belə qənaətə gəlmişdir ki, kassasiya şikayəti qismən təmin edilməli, apellyasiya instansiya məhkəməsinin qətnaməsi qismən – faiz məbləğinin tutulması hissəsində ləğv edilməli və iş həmin hissədə yeni apellyasiya baxışına qaytarılmalıdır.

Belə ki, mülki mühakimə icraatının əsas vəzifəsi həqiqətin müəyyən edilməsini təmin etməkdir. Bu prinsip Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 125-ci maddəsinin VII hissəsində öz əksini tapmışdır. Ona görə də, mülki mühakimə icraatı ilk növbədə işin faktiki hallarının düzgün müəyyən edilməsinə yönəlməli və yalnız işin faktiki halları həqiqətə müvafiq qaydada müəyyən edildikdən sonra mübahisəli hüquq münasibətinə həmin münasibəti nizama salan maddi hüquq norması tətbiq edilməklə mübahisə həll edilməlidir.

Məhkəmə tərəfindən işin faktiki hallarının düzgün müəyyən edilməsi məhkəməyə təqdim olunmuş sübutların məhkəmə tərəfindən

araşdırılması və qiymətləndirilməsindən asılıdır. Məhkəmə tərəfindən araşdırılmış və məhkəmə qətnaməsinə daxil edilmiş hər bir sübuta hüquqi qiymət verilib onun məhkəmə tərəfindən sübut kimi qəbul edilib edilməməsi, əgər sübut kimi qəbul edilmirsə bunun səbəbləri qətnamədə öz əksini tapmalıdır. Məhkəmə qətnaməsinə daxil edilmiş sübutun nə üçün sübut kimi qəbul edilmədiyi məhkəmə tərəfindən qətnamədə göstərilmədikdə məhkəmə qətnaməsi anlaşılmaz və ziddiyyətli məqamlara malik olur.

İş üzrə cavabdeh Səfərov Elçin Rasim oğlunun nümayəndəsi Ələkbərov Maşallah Əli oğlu birinci instansiya məhkəməsində verdiyi izahatında göstərmişdir ki, cavabdeh “Dəmirbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətindən aldığı 300.000 ABŞ dolları məbləğində kreditə görə banka 412.907 ABŞ dolları ödəmişdir. Bank tərəfindən tələb olunan 102.277 ABŞ dolları məbləğində faiz borcunun və 171.859 ABŞ dolları miqdarında cərimənin necə və hansı qaydada yaranması, hansı məbləğdə borca görə hesablanması cavabdehə aydın deyildir. İddiaçı həmin məbləğlərin yaranması barədə açıqlama verməli, yəni həmin borc məbləğinin necə və hansı qaydada yaranması, hansı məbləğdə borca görə hesablanması barədə hesabatları məhkəməyə təqdim etməli, tələbinin əsası kimi istinad etdiyi halları sübut etməlidir. Nümayəndə birinci instansiya məhkəməsində qeyd etdiklərini apellyasiya instansiyası məhkəməsində də təkrarlamışdır.

İddiaçının nümayəndəsi Əliyev Zaur İsmayıl oğlu apellyasiya instansiyası məhkəməsində izahatında göstərmişdir ki, hesablamlar müqavilənin şərtlərinə uyğun aparılmışdır, müqavilənin şərtlərinə isə görə borc öhdəliyi vaxtında icra edilmədiyinə görə faiz borcu ikiqat hesablanır”.

Beləliklə, iddiaçının nümayəndəsinin apellyasiya instansiyası məhkəməsində verdiyi izahatdan belə məlum olur ki, cavabdehdən tələb olunan 102.277 ABŞ dolları miqdarında faiz borcu ikiqat hesablanma əsasında yaranmışdır. Əlbəttə ki, izahatda ifadəsini tapan bu açıqlama faiz borcu və cərimənin nəyin əsasında, hansı formada hesablanmasına tam aydınlıq gətirməmişdir. İş üzrə iki dəfə məhkəmə mühasibatlıq ekspertizasının keçirilməsi və rəy alınmasına baxmayaraq,

ekspert rəylərində də cavabdehi maraqlandıran məsələlərə aydınlıq gətirilməmişdir.

Bu məsələlərin cavabı mülki işin materiallarında da aşkar edilməmişdir.

Belə olan halda, apellyasiya instansiyası məhkəməsi iş üzrə qəbul etdiyi qətnamədə qeyd olunan məsələlərə aydınlıq gətirmədiyinə görə tərəfin əsaslandırılmış qərar almaq, yəni ədalətli məhkəmə baxışına olan hüququnu pozmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsinin 1-ci hissəsinə əsasən, hər kəs, onun mülki hüquq və vəzifələri müəyyən edilərkən və ya ona qarşı hər hansı cinayət ittihamı irəli sürülərkən, qanun əsasında yaradılmış müstəqil və qərəzsiz məhkəmə vasitəsilə, əgəlabatan müddətdə işinin ədalətli və açıq araşdırılması hüququna malikdir.

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi öz qərarlarında tərəfin əsaslandırılmış qərar almaq hüququnu ədalətli məhkəmə baxışına olan hüququnun tərkib hissəsi kimi qiymətləndirmişdir.

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi “Hiro Balani İspaniyaya qarşı” iş üzrə 09 dekabr 1994-cü il tarixli qərarında göstərmişdir ki, milli məhkəmələr hər təqdim olunan arqumenti və onunla əlaqəli sübutu cavablandırmaq vəzifəsini daşımaları da, məhkəmə tərəfindən mühüm arqumentlər cavabsız qaldıqda məhkəmə baxışı ədalətli hesab edilə bilməz... Ərizəçinin arqumentinin apellyasiya məhkəməsi tərəfindən rədd edildiyi və ya sadəcə nəzərə alınmadığı aydın deyil. Hər halda, həmin məhkəmə bu arqumenti rədd etsəydi, bunu öz qərarında əsaslandırılmalı idi...

Avropa Məhkəməsi “Kastravet Moldova qərarına qarşı” iş üzrə 13 mart 2007-ci il tarixli qərarında məhkəmələr tərəfindən hüquq tətbiqediciliyinə aid olan daha bir hüquqi mövqeyini ifadə edərək belə qənaətə gəlmişdir ki, müvafiq məsələləri həll edərkən ölkə məhkəmələri qanunvericiliyin müddəalarını təkrar etməklə kifayətlənərək onların bu işə tətbiqini izah etməmişlər və beləliklə, həmin qərarlar əsaslandırılmış və kifayətedici deyildir.

Apellyasiya instansiya məhkəməsi iş üzrə qəbul etdiyi qətnamədə cavabdeh Səfərov Elçin Rasim oğlunun nümayəndəsi Ələkbərov Maşallah Əli oğlunun verdiyi izahata

əsaslanaraq cavabdehin “Dəmirbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətindən aldığı 300.000 ABŞ dolları kreditə görə banka 412.907 ABŞ dolları məbləğində pulu ödəməsini göstərmişdir. Bank tərəfindən tələb olunan 102.277 ABŞ dolları miqdarında faiz borcunun və 171.859 ABŞ dolları cərimənin necə və hansı qaydada yaranması, hansı məbləğdə borca görə hesablanması cavabdehə aydın deyil. İddiaçı həmin məbləğlərin yaranması barədə açıqlama verməli, yəni həmin borc məbləğinin necə və hansı qaydada yaranması, hansı məbləğdə borca görə hesablanması barədə hesabatlarını məhkəməyə təqdim etməlidir” kimi fikirlər qətnamədə qeyd olunsa da, apellyasiya instansiyası məhkəməsi həmin məsələlərə aydınlıq gətirmədən cavabdehdən 97.677,15 (doxsan yeddi min altı yüz yetmiş yeddi ABŞ dolları on beş sent) ABŞ dolları məbləğində pulun ona hesablanmış faiz borcu kimi tutulmasını etməklə qətnamədə anlaşılmazlıq yaratmışdır.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsi “N.Əbilovun şikayəti üzrə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 09 fevral 2006-cı il tarixli qərarının və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 22 dekabr 2006-cı il tarixli qərarının Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına uyğunluğunun yoxlanılmasına dair” Qərarında göstərmişdir ki, konstitusiya hüququnun doktrinası hüquqi müəyyənlik prinsipini Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının Preambulasında öz əksini tapan qanunun aliliyinin əsas elementlərindən biri kimi tanıyır. Hüquqi müəyyənlik prinsipi isə digər tələblərlə yanaşı ən ümumi mənasında mövcud hüquqi vəziyyətə aid aydınlığı və müəyyənliyi nəzərdə tutur. Bu baxımdan məhkəmələr tərəfindən qəbul olunmuş qərarlarda həll olunan işə aid bütün zəruri məsələlərə aydınlıq gətirilməli, ziddiyyətli məqamlar aradan qaldırılmalıdır. Azərbaycan Respublikasının adından çıxarılan məhkəmə aktlarında işin ədalətli həllini şübhə altına alan, ziddiyyətlər yaradan və mübahisə üzrə iştirakçıların konstitusiya məhkəmə müdafiəsi hüququna təsir göstərən müddəalar olmamalıdır.

Məhkəmə kollegiyası həmçinin qeyd etməyi zəruri hesab etmişdir ki, cavabdeh

Səfərov Elçin Rasim oğlu ilə bağlanmış 04 aprel 2008-ci il tarixli 138/0 USD sayılı kredit müqaviləsinin 6-cı bölməsinə əsasən “Borc alan” “Borc verən”ə kredit məbləğinin 24 faiz tarifi ilə illik faiz ödəyir. Faizlər “borc verən” tərəfindən hesablanır və “Borc alan” tərəfindən verilən gündən faktiki ödəniş gününə qədər aylıq ödənilir. Faizlər ildə 360 gün olmaqla faktiki günlərə görə müvafiq faiz hesablama vaxtı üzrə hesablanır. Ödəniş hər ayın sonunda həyata keçirilir. “Borc alan” “Borc verən”ə kredit məbləğinin kreditin verilməsinə görə bir faiz məbləğində komission haqqını ödəyir. “Borc alan” “Borc verən”ə kreditin məbləğinin 0,5 faizi məbləğində nağd pula görə komission haqqı ödəyir”.

Ona görə də həmin müqavilə üzrə kreditin faizləri hesablanarkən məhz həmin müddəalar əsas kimi götürülməli və faizlərin hesablanması müqavilənin həmin bəndlərinə əsasən həyata keçirilməli idi. Göründüyü kimi müqavilənin “kredit üzrə faizlərin hesablanması” qaydalarını nəzərdə tutan 6-cı bəndi heç bir halda faizlərin ikiqat hesablanmasını nəzərdə tutmur.

Qeyd olunan müqavilənin “ödənişin gecikdirilməsinə görə cərimələr” adlanan 9-cu bölməsində isə nəzərdə tutulmuşdur ki, “cari müqavilənin 1.1-ci bəndində kredit və hesablanmış faizlər müqavilədə göstərilən müddətdə qrafik üzrə “Bank”a ödənilmədikdə “Borc verən” tərəfindən “Borc alan”a gecikdirilmiş borca görə illik 48 faiz dərəcəsi ilə hesablanır və “Borc alan” tərəfindən ödənilir. Kreditin qrafik üzrə müqavilədə nəzərdə tutulan qaydada qaytarılması 10 gün müddətində gecikdirildikdə, qaytarılan məbləğ vaxtı keçmiş kredit sayılır və ona ikiqat faizlər hesablanır. Əgər “Borc alan” vaxtı keçmiş kredit borcunu 10 gün ərzində ödəməzsə, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada tələb “Borc alan”ın əmlakına yönəldilir. Bu qayda faizlərin vaxtında ödənilmədiyi hallara da şamil edilir”. Müqavilənin 9-cu bölməsinin müddəalarından göründüyü kimi, burada söhbət faizlərin hesablanmasından deyil, ödənişin gecikdirilməsinə görə cərimələrdən gedir.

Ona görə də məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, cavabdehin tələb olunan kreditin faizinin və cərimənin nəyin əsasında və necə hesablandığının açıqlanması barədə dəlili əsaslıdır və məhkəmə tərəfindən həmin dəlili hüququayğun olaraq dəyərləndirilməlidir.

Kreditlə bağlı mübahisələri həll edərək məhkəmələr tərəfindən kredit müqaviləsinin müddələrinin araşdırılmaması, tərəflərin müqavilə əsasında üzərlərinə götürdükleri vəzifələrin nəzərə alınmaması işin faktiki halının düzgün müəyyən edilməməsinə səbəb olur.

Məhkəmə kollegiyası həmçinin qeyd etmişdir, MM-nin 462.1-ci maddəsinə əsasən dəbbə pulu (cərimə, penya) müqavilə ilə müəyyənləşdirilən, öhdəliyin icra edilmədiyi və ya lazımcı icra edilmədiyi, o cümlədən icranın gecikdirildiyi halda borclunun kreditora ödəməli olduğu pul məbləğidir.

Həmin Məcəllənin 463-cü maddəsi isə müəyyən edir ki, dəbbə pulu haqqında razılaşma əsas öhdəliyin formasından asılı olmayaraq yazılı formada bağlanmalıdır.

Tərəflər kredit müqaviləsinin 9-cu bölməsində öhdəliyin icra edilmədiyi və ya lazımcı icra edilmədiyi halda dəbbə pulunun cərimə formasında tutulması barədə razılığa gəlmişlər. Həmin razılaşmadan göründüyü kimi ikiqat faizlərin hesablanması qaydası kredit üzrə faizlərin hesablanmasına deyil, dəbbə pulunun, yəni cərimənin hesablanmasına aiddir. Apellyasiya instansiyası məhkəməsi qətnaməsində iddia tələbinin cərimə (dəbbə pulu) hissəsi ilə bağlı birinci instansiya məhkəməsinin gəldiyi ilə razılaşmış və dəbbə pulunun məbləğinin 6500 ABŞ dolları olmasını qəetmişdir.

Yuxarıda şərh edilənlərə və MPM-nin 416-419-cu maddələrinə əsaslanan Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının iş üzrə 02 aprel 2014-cü il tarixli qətnaməsini qismən – faiz məbləğinin tutulması hissəsində ləğv edərək, işi həmin hissədə yeni apellyasiya baxışına qaytarmışdır.

İstehsalatda baş vermiş bədbəxt hadisə nəticəsində səhhətə vurulmuş ziyan ödənilməlidir.

İddiaçı Vorobyov Andrey Sergeyeviç cavabdehlər "Atəşgah" Sığorta şirkətinə və "RBG LTD" şirkətinə qarşı səhhətə vurulan zərərə görə dəyən ziyanın ödənilməsi tələbinə dair iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək, istehsalatda baş vermiş bədbəxt hadisə nəticəsində ona dəymiş zərərin ödənilməsinə dair 05 may 2011-ci ildən - 05 may 2012-ci il üzrə 7980 manat məbləğində birdəfəlik ödənişin verilməsi və gələcəkdə ödənişlərin edilməsi vəzifəsinin cavabdehlərin üzərinə qoyulmasına dair qətnamə qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

İddiaçı tələbini onunla əsaslandırılmışdır ki, o, 27.06.2008-ci il tarixdən 21.05.2009-cu il tarixədək RBG LTD-də 3-cü dərəcəli rəngsaz işləmiş, 20 iyul 2008-ci ildə istehsalatda baş vermiş bədbəxt hadisə nəticəsində xəsarət almışdır. Həmin vaxtdan hal-hazırədək intensiv müalicə keçirir. Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Müayinə Aktlarına görə əmək qabiliyyətini 70%-ni itirmişdir. Hadisə baş verdiyi vaxtdan işdən azad olunmuş və hazırda 2-ci qrup əlildir. 2009-cu və 2010-cu illərdə hər dəfə tibbi müayinədən keçdikdən sonra Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Müayinə Aktından çıxarışı işlədiyi RBG LTD şirkətinə təqdim etmiş, şirkət isə öz növbəsində "Atəşgah" Sığorta şirkəti ilə bağladığı işəgötürənin məsuliyyətinin sığortası haqqında müqaviləyə əsasən bu müayinə aktından çıxarışı "Atəşgah" Sığorta şirkətinə təqdim etmişdir. "Atəşgah" Sığorta şirkəti bunun əsasında 2009-cu ildə və 2010-cu ildə ona hər il üzrə 7980 manat həcmində birdəfəlik illik kompensasiya ödəmişdir. Növbəti dəfə, 05.05.2011-ci il tarixdə tibbi müayinədən keçdikdən sonra Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Müayinə Aktından Çıxarışı RBG LTD şirkətinə təqdim etmiş, lakin bu dəfə cavabdehlər ona illik kompensasiyanı ödəməkdən imtina etmişlər. Bunun səbəbləri ilə bağlı müraciətlərinə RBG LTD və "Atəşgah" Sığorta şirkətləri tərəfindən verilən cavablarda Əmək Məcəlləsinin 239.2-ci maddəsinə istinad edilərək, göstərilmişdir ki,

bədbəxt hadisə onun ehtiyatsızlığı üzündən baş verdiyindən burada işəgötürən tərəfin, yəni RBG LTD şirkətinin təqsiri yoxdur. Cavab məktublarında eyni zamanda qeyd edilmişdir ki, "Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 239-cu maddəsinin bəzi müddələrinin şərh edilməsinə dair" Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin 15 iyul 2011-ci il tarixli qərarında da dəymiş zərərin ödənilməsinin işəgötürənin təqsiri olduğu halda ödənilməsi nəzərdə tutulur. İddiaçı vurğulamışdır ki, ona növbəti il üzrə ödəmənin edilməməsinə görə gətirilən səbəbin qanuni əsası yoxdur və bu iş üzrə Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 239-cu maddəsinin 2-ci bəndi ona şamil oluna bilməz ona görə ki, Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 239-cu maddəsinin 5-ci bəndinə əsasən, bu maddə ilə nəzərdə tutulmuş ödənişlərin verilməsi qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada işəgötürən tərəfindən istehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta olunan işçilərə şamil olunmur. RBG LTD və "Atəşgah" Sığorta şirkətləri arasında məsuliyyət sığortası müqaviləsi bağlanmışdır və bu müqaviləyə uyğun olaraq "Atəşgah" Sığorta şirkəti hətta işəgötürənin təqsirinin olmadığı halda belə, dəymiş zərəərə görə ödənişlər etməlidir. "İstehsalatda bədbəxt hadisələr və peşə xəstəlikləri nəticəsində peşə əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından icbari sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 20.0.1-ci maddəsinə görə isə, sığorta ödənişindən yalnız o halda imtina edilə bilər ki, sığorta hadisəsi sığorta olunanın həmin hadisənin baş verməsinə yönəldilmiş qəsdən etdiyi hərəkətlərinin nəticəsində baş vermiş olsun. İndiki halda isə, RBG LTD-nin özü tərəfindən tərtib olunan "İstehsalatda baş vermiş bədbəxt hadisə haqqında" 15 avqust 2008-ci il tarixli Aktda hadisənin onun qəsdən etdiyi hərəkətlər nəticəsində deyil, ehtiyatsızlığı səbəbindən baş verdiyi göstərilmişdir. Cavabdehlərin istinad etdiyi digər akta - "Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 239-cu maddəsinin bəzi

müddəalarının şərh edilməsinə dair" Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin 15 iyul 2011-ci il tarixli qərarına gəldikdə isə, iddiaçı qeyd etmişdir ki, bu qərar Əmək Məcəlləsinin 239-cu maddəsinin 5-ci hissəsinə şamil olunmur. Ona görə də ödənişin verilməsindən imtinanın əsaslarından biri kimi bu qərara istinad edilə bilməz. Bütün bunlar göstərir ki, ona dəymiş zərərə görə növbəti il üzrə ödənişin edilməməsi üçün cavabdehlərin gətirdiyi səbəblərin heç bir hüquqi əsası yoxdur və cavabdehlər sadəcə ona dəymiş zərərə görə ödənişlərin edilməsindən qanunsuz olaraq yayınırlar.

Nəsimi rayon Məhkəməsinin 14 iyun 2012-ci il tarixli qətnaməsi ilə A.S.Vorobyovun göstərilən iddiası təmin edilməmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki kollegiyasının 17 may 2013-cü il tarixli qətnaməsi ilə Nəsimi rayon Məhkəməsinin 14 iyun 2012-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmış, həmin qətnamədən verilmiş apellyasiya şikayəti isə təmin edilməmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsindən verilmiş kassasiya şikayəti Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki kollegiyasının 13 noyabr 2013-cü il tarixli qərarı ilə həmin qətnamədən verilmiş kassasiya şikayəti təmin edilmiş, göstərilən qətnamə isə ləğv edilərək iş yeni apellyasiya baxışına qaytarılmışdır.

Bundan sonra işə təkrarən baxmış Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki kollegiyasının 11 fevral 2014-cü il tarixli qətnaməsi ilə Nəsimi Rayon Məhkəməsinin 14 iyun 2012-ci il tarixli qətnaməsi yenidən dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin sonuncu qətnaməsindən iddiaçı A.S.Vorobyev kassasiya şikayəti verərək ona istinad etmişdir ki, işə apellyasiya qaydasında baxılarkən maddi və prosessual hüquq normaları pozulmuşdur.

Belə ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi işə baxarkən MPM-nin (bundan sonra MPM-nin) 218-ci maddəsinin tələblərinə riayət etməmişdir. Ona görə də Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin MK-nın 11 fevral 2014-cü il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsini, işi yenidən baxılması üçün apellyasiya məhkəməsinə göndərilməsini xahiş etmişdir.

Məhkəmə kollegiyasının iclasında iştirak edən iddiaçı A.Vorobyov, nümayəndəsi İ.Voronina və vəkili N.Məmmədov kassasiya şikayətinin dəlillərinə uyğun izahat verərək şikayətin təmin edilməsini, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin MK-nın 11 fevral 2014-cü il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsini, işi yenidən baxılması üçün apellyasiya məhkəməsinə göndərilməsini xahiş etdilər.

Digər proses iştirakçısı olan cavabdeh "Atəşgah Sığorta Şirkətinin nümayəndəsi T.Əliyev, vəkili P.Zamanlı və "RGB LTD" şirkətinin nümayəndəsi A.Canməmmədov, vəkili İ.Əsgərov izahat verərək kassasiya şikayətinin dəlilləri ilə razılaşmadıqlarını, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin MK-nın 11 fevral 2014-cü il tarixli qətnaməsinin isə dəyişdirilmədən saxlanılmasını xahiş etmişlər.

MPM-nin 416-cı maddəsinə əsasən kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiqini yoxlayır.

Qanunun tələbinə görə kassasiya instansiyası məhkəməsi işin faktiki hallarını araşdırmır, yalnız maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq olunub-olunmamasını yoxlayır. Kassasiya instansiyası tərəfindən işin faktiki halları yoxlanılmasa da apellyasiya instansiyası məhkəməsinin maddi və prosessual normaları düzgün tətbiq edib-etməməsini yoxlayarkən, hüquqi məsələlərin düzgün qiymətləndirilməsi üçün işin faktiki hallarının nəzərə alınması və onlara istinad olunması vacibdir. Kassasiya instansiyası məhkəməsinin işin müəyyənləşdirilmiş faktiki hallarına istinad etməsi faktiki halların yoxlanılması və araşdırılması hesab olunmamalıdır. Qeyd etmək lazımdır ki, işin faktiki hallarının prosessual qanunvericiliyin tələblərinə riayət edilmədən müəyyən olunması ədalətli məhkəmə araşdırılması hüququnun pozulmasına dəlalət etməklə mübahisənin hüquqi aktlarına təsir göstərə bilər.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi Vorobyov Andrey Sergeyeviçə sığorta ödənişinin verilməsindən imtinanı qanuni sayıb iddianın rədd olunmasına dair birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsinə dəyişdirmədən saxlayarkən baş vermiş bədbəxt hadisədə "RGB" şirkətinin təqsirinin olmamasını,

hadisənin A.S.Vorobyovun ehtiyatsızlığı üzündən baş verməsini əsas göstərmiş və gəldiyi nəticənin əsaslı olmasını təsdiq edən sübut kimi bədbəxt hadisənin təhqiqi barədə tərtib olunmuş 15.08.2008-ci il tarixli “İZ” aktında əmək qanunvericiliyinin pozuntusuna yol vermiş şəxs kimi A.S.Vorobyovun adının göstərilməsinə əsaslanmışdır.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən hazırkı mübahisə maddi və prosessual hüquq normalarının tələblərinə əməl edilmədən həll edildiyindən qətnamə qanuni sayıla bilməz.

Əvvəla, MPM-nin 88-ci maddəsinə əsasən məhkəmə sübutlara obyektiv, qərəzsiz, hərtərəfli və tam baxdıqdan sonra həmin sübutlara tətbiq edilməli hüquq normalarına müvafiq olaraq qiymət verir. Heç bir sübutun məhkəmə üçün qabaqcadan müəyyən edilmiş qüvvəsi yoxdur.

Kollegiya qeyd etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi bədbəxt hadisənin iddiaçının təqsiri üzündən baş verməsi barədə 15.08.2008-ci il tarixli istehsalatda baş vermiş bədbəxt hadisə haqqında aktda göstərilənləri mübahisəsiz sübut kimi qəbul edib iddianı əsassız hesab etməklə MPM-nin 88-ci maddəsinin tələblərini pozmuşdur.

Bədbəxt hadisə barədə tərtib olunmuş aktın 12-ci bəndində əmək qanunvericiliyinin pozuntusuna yol vermiş şəxs kimi Vorobyov Andrey Sergeyeviçin adı, qanun pozuntusu kimi Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 216-cı maddəsi göstərilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzdində Dövlət Əmək Müfəttişliyinin 23 iyul 2008-ci il tarixli əmri ilə yaradılmış komissiya tərəfindən tərtib olunmuş təhqiqat aktında da bədbəxt hadisənin baş vermə səbəbi kimi Əmək Məcəlləsinin 216-cı maddəsinin tələblərinin pozulması göstərilmişdir. Təhqiqat aktına görə hadisə A.S.Vorobyovun texniki təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməməsi nəticəsində baş vermişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin sübut kimi əsaslandığı hər iki aktda hadisənin zərərçəkən A.S.Vorobyovun təqsiri üzündən baş verməsi göstərildiyindən məhkəmə işəgötürənin bədbəxt hadisədə təqsirinin olmaması nəticəsinə gələrək iddianı əsassız saymışdır.

İşdən görünür ki, 27 iyun 2008-ci il tarixdə A.S.Vorobyov “RBG LTD” şirkətinə 3-cü dərəcəli rəngsaz vəzifəsinə işə qəbul olunarkən onunla əmək müqaviləsi bağlanmamış və əmək funksiyalarının dairəsi müəyyən olunmamışdır.

Halbuki Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 7-ci maddəsinin 2-ci hissəsinə görə əmək münasibətləri yazılı formada əmək müqaviləsi bağlandıqda yaranır.

Əmək Məcəlləsinin 3-cü maddəsində əmək qanunvericiliyində işlədilən əsas məfhumların anlayışları verilmişdir.

Həmin maddəyə görə əmək mühafizəsi anlayışı altında işçilərin təhlükəsiz və sağlam şəraitdə işləmək hüququnu təmin etmək məqsədi ilə bu Məcəllədə və digər normativ hüquqi aktlarda, habelə kollektiv müqavilələrdə, sazişlərdə, əmək müqavilələrində nəzərdə tutulan texniki təhlükəsizlik, sanitariya, gigiyena, müalicə-profilaktika tədbirləri, normaları və standartları sistemi başa düşülür (10-cu bənd).

Əmək Məcəlləsinin 54-cü maddəsinin 1-ci hissəsinə əsasən işçilər tərəfindən əmək funksiyasının yerinə yetirilməsi üçün işəgötürən sanitariya və gigiyena normalarına cavab verən iş yerinin və iş şəraitinin yaradılması, əməyin mühafizəsi, texniki təhlükəsizlik normalarının gözlənilməsinə təmin etməlidir.

Əmək Məcəlləsinin 215-ci maddəsində isə işçilərin iş yerlərində əməyin mühafizəsi normalarının və qaydalarının yerinə yetirilməsinin təmin etmək vəzifəsi bilavasitə müəssisənin mülkiyyətçisinin və işəgötürənin üzərinə qoyulmuşdur.

Həmin Məcəllənin 222-ci maddəsinə görə işəgötürən sağlam və təhlükəsiz əmək şəraitinə, təhlükəli və zərərli istehsalat amillərinə nəzarəti təşkil edir və bu sahədə baş vermiş dəyişiklik barədə işçilərə müntəzəm olaraq və vaxtında məlumat verir.

Kassasiya kollegiyası hesab etmişdir ki, məhkəmə həqiqətə nail olmaq üçün bədbəxt hadisənin baş vermə səbəblərini qanunun yuxarıda göstərilən normalarının tələblərinə əməl edilməsi vəziyyəti ilə birlikdə araşdırmalı idi. İlk növbədə təhlükəsiz əməyin mühafizəsi şəraitini, sonra isə hadisənin baş vermə səbəblərini araşdırdıqdan sonra məhkəmə mübahisənin həllini təmin etməli idi.

İşdən göründüyü kimi, apellyasiya instansiyası məhkəməsi mübahisənin həllinə qanunun yuxarıda göstərilən normalarının tələblərinə əməl edilməsi baxımından yanaşmamaqla və yalnız işəgötürənin təqdim etdiyi aktlar əsasında nəticəyə gəlməklə birtərəfli mövqe tutmuşdur.

İşəgötürən iddiaçı ilə əmək müqaviləsi bağlamamaqla onun rəngsaz kimi hansı vəzifələrin icrasına məsul olmasını dəqiqləşdirməmiş və əmək funksiyalarının dairəsini müəyyən etməmişdir.

Əmək Məcəlləsinə görə işçi işə qəbul olunarkən o, texniki təhlükəsizlik qaydalarına əməl edilməsi ilə əlaqədar müvafiq təlimatla tanış olunmalıdır.

İstehsalatda baş vermiş bədbəxt hadisə barədə "İZ" formalı akta görə iddiaçı ilə ilkin təlimat 29 iyul 2008-ci il tarixdə aparılmış, bu sahədə biliyi isə 18 iyul 2003-cü il tarixdə yoxlanılmışdır.

Göstərilənlərdən məlum olur ki, iddiaçı ilə ilkin təlimat bədbəxt hadisə baş verəndən 9 gün sonra aparılmışdır. Bu sahədə biliyinin yoxlanılması barədə aktda göstərilən tarix (18 iyul 2003-cü il) isə ümumiyyətlə iddiaçının cavabdeh təşkilatda işlədiyi dövrə aid deyildir.

Belə olan vəziyyətdə iddiaçının işə qəbul edildikdən sonra texniki təhlükəsizlik qaydalarına əməl edilməsi barədə təlimatlandırılması vəziyyəti işəgötürənin təqsirinin olub-olmaması baxımından araşdırılmalı idi.

Yuxarıda qeyd olunduğu kimi heç bir sübutun məhkəmə üçün qabaqcadan müəyyən edilmiş qüvvəsi yoxdur.

Belə olan təqdirdə apellyasiya instansiyası məhkəməsi baş vermiş bədbəxt hadisənin A.S.Vorobyovun təqsiri üzündən baş verməsi barədə "İZ" formalı aktda və təhqiqat aktında göstərilənləri müəyyən olunmuş sübut kimi qəbul etməməli, mübahisənin düzgün həlli üçün həlledici əhəmiyyəti olduğu üçün həmin halı maddi və prosessual hüquq normalarının tələblərinə müvafiq olaraq araşdırdıqdan sonra mübahisəni Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 239-cu maddəsinin tələbləri baxımından həll etməli idi.

Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 239-cu maddəsinin 1-ci hissəsinə əsasən istehsalatda baş vermiş bədbəxt hadisədə

və ya peşə xəstəliyində təqsirli (tam və ya qismən) olan işəgötürən həm işçiyə xəsarət yetirilməsi və ya sağlamlığının başqa şəkildə korlanması nəticəsində dəymiş zərərin, həm müalicə olunması üçün çəkdiyi, həm də ona müavinətlər verilməsi ilə əlaqədar çəkilən xərclərin, eləcə də Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş digər əlavə xərclərin əvəzini bütövlükdə ödəməlidir.

Həmin maddənin 2-ci hissəsinə əsasən işəgötürənin təqsiri üzündən baş vermiş istehsalat qəzası və yaxud peşə xəstəliyi nəticəsində sağlamlığı pozulmuş işçilərə, habelə bu səbəbdən həlak olmuş işçilərin ailə üzvlərinə və himayəsində olan digər şəxslərə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada dəymiş zərəərə görə müvafiq ödəmələr ödənilməlidir.

İş materiallarından görünür ki, iddiaçı A.S.Vorobyov ağırlığı 448 kq olan qum püskürücü balonu daşıyarkən ağır xəsarət almış və əmək qabiliyyətinin 70 faizini itirməklə 2-ci dərəcəli əlil hesab edilmişdir.

Cavabdehin qənaətinə görə iddiaçı həmin işi briqadirin göstərişinə əsasən daha iki nəfərin köməyi ilə görməli olduğu halda balonu tək və boş balon əvəzinə dolu balonu daşımağa cəhd göstərdiyi zaman xəsarət aldığı üçün hadisədə işəgötürənin təqsiri yoxdur və belə vəziyyətdə iddiaçıya sığorta ödənişi ödənilməməlidir.

İşdən göründüyü kimi, iddiaçı "RGB LTD" şirkətinə 3-cü dərəcəli rəngsaz işinə qəbul olunmuşdur.

Belə vəziyyətdə qum püskürücü balonunun daşınmasının onun əmək funksiyalarına daxil olub-olmaması aydınlaşdırılmalı idi.

Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi işin həmin halını araşdırmamış və briqadirin balonun daşınması ilə əlaqədar hərəkətinə qiymət verməmişdir.

Çəkisi dolu vəziyyətdə 448 kq, boş vəziyyətdə 150 kq olan qum püskürücü balonun əl ilə daşınmasının nə dərəcədə texniki təhlükəsizlik baxımından düzgün olması da məhkəmə tərəfindən qiymətləndirilməmişdir.

Çəkisi ağır olan balonların və digər əşyaların daşınması üçün şirkətdə texniki vasitələrdən istifadə olunmamasının işəgötürənin təqsirinin müəyyən olunması baxımından əhəmiyyəti olduğuna baxmayaraq

işdən görünür ki, məhkəmə kollegiyası tərəfindən işin həmin halı da araşdırılmamışdır.

İşə götürənin qənaətinə əsaslanan məhkəmənin nəticəsindən belə məlum olur ki, əgər A.S.Vorobyov digər iki nəfəri də balonun daşınmasına cəlb etsəydi və boş balonu daşısaydı onda bədbəxt hadisə baş verməsi üçün o məsuliyyət daşımazdı.

Kassasiya kollegiyasının qənaətinə görə, bədbəxt hadisənin baş verməsində kimin təqsirinin olmasını müəyyən edilməsinə belə yanaşma əmək münasibətlərini tənzimləyən yuxarıda göstərilən normaların tələblərinə uyğun deyildir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən müəyyən olunmamışdır ki, çəkisi ağır olan əşyaların daşınması və buna nəzarət olunması kimin vəzifəsinə daxildir, həmin əşyalar hansı qaydada daşınmalıdır və onların əl ilə daşınması (daşıyanların sayından asılı olmayaraq) texniki təhlükəsizlik qaydalarına nə dərəcədə uyğundur.

İşin faktiki hallarından görünür ki, cavabdeh təşkilatda cəmi 23 gün işləmiş A.S.Vorobyova ağır əşyanın daşınması barədə göstəriş verilmiş, digər iki nəfərin həmin işə cəlb olunmasının briqadir tərəfindən bilavasitə təmin olunmaması səbəbindən A.S.Vorobyov həmin işi təkbaşına görərək xəsarət almışdır.

Göründüyü kimi A.S.Vorobyov bilavasitə istehsalatda ona verilmiş tapşırığı icra edərək xəsarət almışdır.

İşdən göründüyü kimi, baş vermiş bədbəxt hadisəsi ilə əlaqədar iddiaçıya iki il ərzində sığorta ödənişi verilmiş, lakin üçüncü il təqsirinin olmamasına əsaslanaraq işəgötürən ödənişin verilməsindən imtina etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 191-ci maddəsinin 2-ci hissəsinə görə aşağıdakı şərtlərin eyni zamanda hər üçü olduqda tərəflərin birinin digərinə qəsdən və ya ehtiyatsızlıqla vurduqları ziyanı görə maddi məsuliyyəti yaranır:

a) ziyanın həqiqətən vurulduğu aşkar olduqda;

b) təqsirkarın əməli, yəni hərəkəti və ya hərəkətsizliyi qanuna zidd olduqda;

c) təqsirkarın qanuna zidd əməli ilə bu əməlin nəticəsi arasında səbəbli əlaqə olduqda.

Müəyyən olunduğu kimi, ziyan həqiqətən vurulmuş və qanuna zidd əməllə nəticə arasında səbəbli əlaqə mövcuddur.

Üçüncü əlamət - qanuna zidd hərəkətin müəyyən olunması isə işdən göründüyü kimi, qanunun tələblərinə müvafiq surətdə müəyyən olunmadığından və belə vəziyyətdə iş üzrə qəti nəticəyə gəlmək mümkün olmadığından kollegiya apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsini qanunsuz saymışdır.

Göstərilənlərlə əlaqədar kollegiya belə nəticəyə gəlmişdir ki, işə baxan apellyasiya məhkəməsi MPM-nin 420-ci maddəsinin tələblərinə əməl etmədiyinə görə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin qətnaməsi ləğv olunmalı və iş yeni apellyasiya baxışına göndərilməlidir.

Məhkəmə kollegiyası iş üzrə qəbul etdiyi qərarda həmçinin qeyd etmişdir ki, işə yenidən baxılarkən MPM-nin 420-ci maddəsinin (kassasiya məhkəməsinin göstərişlərinin məcburiliyi) tələblərinə əməl edilməli, maddi və prosesual hüquq normalarının tələblərinə tam cavab verən qanuni və əsaslı qətnamə qəbul edilməli, MPM-nin 14.2, 217.3 və 217.4-cü maddələrinə görə isə mahiyyəti üzrə işə baxan məhkəmə tərəfindən qətnamə tərəflərin məntiqi izahı əsasında deyil, yalnız tərəflərin təqdim etdikləri sübutlar və məhkəmə iclasında tədqiq olmuş həqiqi və tədqiq olunmuş hallar üzrə çıxarılmalıdır.

Məhkəmə kollegiyası onu da vurğulamışdır ki, iş üçün əhəmiyyəti olan halların aydınlaşdırılması məhkəmə baxışının mühüm prinsipi olub, MPM-nin 14-cü maddəsi ilə nizama salınır.

MPM-nin 14.1-ci maddəsinə əsasən məhkəmə həqiqətə nail olmaq üçün, işin hərtərəfli, tam və obyektiv tədqiqinə lazımi şərait yaradır. Bunun üçün məhkəmə işdə iştirak edən şəxslərə onların prosesual hüquq və vəzifələrini izah edir, görülməyəcək hərəkətlərin nəticələri barədə onları xəbərdar edir, onların prosesual hüquqlarının həyata keçməsinə kömək göstərir.

MPM-nin 14.2-ci maddəsinə əsasən məhkəmə yalnız tərəflərin təqdim etdikləri sübutları araşdırmalı və onlardan istifadə etməlidir.

Maddənin məzmununa görə işin hərtərəfli tədqiqi baxılan iş üzrə yaranan bütün məsələlərin məcmusunun, onların daxili əlaqəsi nəzərə alınmaqla mübahisə edən tərəflərdə hər birinin xeyrinə, həm də mənafeyinə ziddinə olan halların yoxlanılmasını əhatə etməlidir.

İşin hallarının tam tədqiqi dedikdə mübahisənin düzgün həllinə təsir edən bütün materiallar, faktların tədqiq, həm də mübahisənin düzgün həllinə təsir edən digər hallar araşdırılmalıdır.

Azərbaycan Respublikasının MPM-nin 217.1-ci maddəsinə əsasən məhkəmənin qətnaməsi qanuni və əsaslı olmalıdır.

Qeyd olunan Məcəllənin 217.3-cü maddəsinə əsasən qətnamə iş üzrə müəyyən edilmiş həqiqi hallara və tərəflərin qarşılıqlı münasibətinə uyğun əsaslandırılmalıdır.

Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinin Plenumunun «Məhkəmə qətnaməsi haqqında» 24 noyabr 2005-ci il tarixli 4 sayılı qərarında göstərilir ki, məhkəmə qətnaməsi mülki və iqtisadi mübahisələrdən irəli gələn işlər üzrə ədalət mühakiməsinin yekun aktı olduğu üçün onun qəbul edilməsi ilə mübahisəli hüquq münasibətlərində müəyyənlik yaranmalı, pozulmuş və mübahisə edilən hüquqların və qanunla qorunan mənafehlərin real bərpası təmin olunmalıdır.

Göstərilən qərarın 2.2-ci bəndində təsbit olunmuşdur ki, məhkəmə qərarı maddi və prosessual hüquq normalarına dəqiq riayət edilməklə qəbul edildikdə qanuni hesab edilir.

Qeyd olunan Plenum Qərarının 2.4-cü bəndinin məzmununa görə qətnamə o vaxt əsaslı hesab edilir ki, onda baxılan iş üçün əhəmiyyətli olan, qanunun tələblərinə uyğun olaraq işə aid edilən və mötəbər sübutlarla təsdiq olunan faktlar əks etdirilmiş olsun, məhkəmənin iş üzrə müəyyən edilən faktlardan irəli gələn qəti nəticəsi onda şərh edilsin, habelə, qətnamədə göstərilən hallar işin materiallarına uyğun olsun.

MPM-nin 418.1-ci maddəsinə əsasən maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq olunmaması apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və qərarının ləğv edilməsi üçün əsasdır.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, Apellyasiya Məhkəməsi işə baxarkən maddi və

prosessual hüquq normalarını düzgün tətbiq etməmiş və düzgün hüquqi nəticəyə gəlməmiş, buna görə də həmin məhkəmənin qətnaməsi Azərbaycan Respublikasının MPM-nin 14 və 217-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olmadığından qanuni, əsaslı sayıla bilmədiyini üçün ləğv edilərək iş yeni apellyasiya baxışına qaytarılmalıdır.

Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinin Plenumunun «Məhkəmə qətnaməsi haqqında» 24 noyabr 2005-ci il tarixli 4 sayılı qərarının 3.1-ci bəndində məhkəmələrə izah edilmişdir ki, Azərbaycan Respublikasının 217.4-cü maddəsində təsbit edilmiş bilavasitəlik prinsipi nəzərə alınmaqla qətnamə yalnız məhkəmə iclasında tədqiq edilmiş sübutlara əsaslanmalıdır.

«Ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi zamanı insan hüquqlarının və əsas azadlıqları müdafiəsi haqqında» Avropa Konvensiyası müddəalarının və İnsan Hüquqları üzrə Avropa məhkəməsinin presedentlərinin tətbiqi haqqında Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 30 mart 2006-cı il tarixli 5 nömrəli qərarının 2-ci bəndinə əsasən Azərbaycan Respublikası «İnsan hüquqlarının və Əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında» Avropa Konvensiyasının iştirakçısı və onu 2002-ci ilin aprel ayının 15-də ratifikasiya etmiş dövlət kimi Konvensiya və onun Protokollarının təfsiri və tətbiqi məsələləri üzrə İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin yurisdiksiyasının məcburiliyini tanıyır. Azərbaycan Respublikası Konvensiyayı ratifikasiya etdiyi dövrdən sonra yurisdiksiyası altında olan insanların Konvensiyada nəzərdə tutulan hüquqlarını təmin etməlidir. İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının pozulması ilə bağlı məhkəmələr milli qanunvericiliklə yanaşı, Konvensiya müddəalarını da rəhbər tutmalı və bu zaman İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin təcrübəsinə istinad etməlidirlər.

«Mahmudov Rusiyaya qarşı iş üzrə» 26 iyul 2007-ci il tarixli qərarında həmin Məhkəmə xatırlatmışdır ki, Konvensiya araşdırmalarında sübutları qiymətləndirərkən, bir qayda olaraq, affirmanti, non neganti, incumbit probation (sübut etmə yükü təkzib edənə deyil, iddia edənə üzərinə düşür) prinsipi rəhbər tutulur. Sübut kifayət qədər güclü, aydın və bir-birinə

uyğun qənaətlərin həm-mövculuğundan və ya təkzibedilməz oxşar fakt ehtimallarından irəli gələ bilər (§68).

Eyni zamanda, “Qavazov Bolqarıstana qarşı iş üzrə” 06 mart 2008-ci il tarixli qərarında İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi mövqeyini ifadə etmişdir ki, sübutları qiymətləndirərkən, bir qayda olaraq “Əsaslı şübhədən kənar” sübut standartları tətbiq edilir (§93).

Məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki işə yenidən baxan məhkəmə yuxarıda qeyd olunan nöqsanları aradan qaldırmaqla yanaşı işin hərtərəfli, tam və obyektiv tədqiqinə nail olmaq üçün lazım olan bütün tədbirləri görməli, eləcə də, mübahisəli hüquq münasibətinə maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq olunmasını təmin etməklə, müəyyən edilmiş hallara və araşdırılan sübutlara MPM-nin 88-ci maddələrinin tələbləri baxımından düzgün qiymət verməlidir.

Müqavilə tərəflərdən birinin tələbi ilə yalnız digər tərəf müqaviləni əhəmiyyətli dərəcədə pozduqda, yaxud mülki qanunvericilikdə və ya müqavilədə nəzərdə tutulan digər hallarda ləğv edilə və ya dəyişdirilə bilər.

İddiaçı U.M.Həsənov cavabdehlər Cəlilabad rayon 1 sayılı Notariat Kontoru və V.A.Əliyeva qarşı 29.05.2008-ci il tarixli borc (kredit) müqaviləsinin ləğv edilməsi barədə iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət etmişdir.

İddia ərizəsi onunla əsaslandırılmışdır ki, cavabdeh V.A.Əliyev ilə U.M.Həsənov arasında 29.05.2008-ci il tarixdə 17000 manat pulu U.M.Həsənova borc vermək haqqında müqavilə bağlanmışdır. Lakin həmin müqavilə formal xarakter daşmışdır. Belə ki, V.A.Əliyev U.M.Həsənova borc verməzdən əvvəl V.A.Əliyevin U.M.Həsənova 15000 manat borcu olmuşdur. Belə olan halda necə ola bilərdi ki, V.A.Əliyev U.M.Həsənova borc verirdi? Həmin müqavilə ona görə bağlanmışdır ki, V.A.Əliyev həmin müqaviləni başqa şəxslərə göstərərək pulunun əlində olmadığını və pulunu alan kimi borcu qaytaracağını bildirərək borc ala bilsin. Qeyd edilənlərlə əlaqədar olaraq 2 sayılı notariat kontoru tərəfindən 29.05.2008-ci il tarixdə V.A.Əliyev ilə bağlanmış borc (kredit) müqaviləsinin ləğv edilməsi barədə qətnamə çıxarılmasını məhkəmədən xahiş etmişdir.

Məhkəmədə verdiyi izahatında cavabdeh V.A.Əliyev bildirmişdi ki, U.M.Həsənova 17000 manat borc vermiş və bu müqavilə notariat kontorunda təsdiqlənmişdir. İddiaçı həmin müqaviləni kiməsə göstərməklə borc almaq üçün bağlanmasını qeyd etsə də, o, həmin borc müqaviləsi bağlanmamışdan 2-3 ay əvvəl

bankdan 30000 manat kredit götürmüş və onun kimdənsə borc almağa ehtiyacı olmamışdır. Bu baxımdan iddia əsassız olduğundan iddianın rədd edilməsini məhkəmədən xahiş etmişdir.

Cəlilabad rayon Məhkəməsinin 24 oktyabr 2013-cü il tarixli qətnaməsi ilə (iddiaçı U.M.Həsənovun cavabdehlər Cəlilabad rayon 1 sayılı Notariat Kontoru və V.A.Əliyevə qarşı 29.05.2008-ci il tarixli borc (kredit) müqaviləsinin ləğv edilməsi barədə iddiası təmin edilməmişdir.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 11 aprel 2014-cü il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı U.M.Həsənovun apellyasiya şikayəti təmin edilərək Cəlilabad rayon məhkəməsinin 24 oktyabr 2013-cü il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş, iddiaçı U.M.Həsənovun cavabdehlər Cəlilabad rayon 1 sayılı Notariat Kontoruna və V.A.Əliyeva qarşı borc müqaviləsinin ləğv edilməsi tələbinə dair iddiası təmin edilərək U.M.Həsənov ilə V.A.Əliyev arasında Cəlilabad rayon 1 sayılı Notariat Kontorunda 29 may 2008-ci il tarixdə təsdiqlənmiş 29 may 2008-ci il tarixli borc müqaviləsinin ləğv edilməsi qət edilmişdir.

Cavabdeh V.A.Əliyev Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 11 aprel 2014-cü il tarixli qətnaməsindən verdiyi kassasiya şikayətində həmin qətnamənin ləğv edilərək, işə yenidən baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə

göndərilməsi barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və düzgün tətbiq edilməməsi, o cümlədən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 29-cu maddəsinin, tələblərinin pozulması ilə çıxarılmış, işin həqiqi halları araşdırılmamış, nəticədə əsassız və qanunsuz qətnamə qəbul edilmişdir.

İddiaçı U.M.Həsənov kassasiya şikayətinə etiraz verərək məhkəmə kollegiyasından kassasiya şikayətinin təmin olunmaması, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin dəyişdirilmədən saxlanması barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası qəbul etdiyi qətnaməni Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin (bundan sonra MM-nin) 421, 423, 739-cu maddələrinə və Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra MPM-nin) 4.1, 9.1, 9.3, 14.2, 77.1, 217, 218.1-ci maddələrinə istinad etməklə onunla əsaslandırmışdır ki, cavabdeh qeyd olunan borc məbləğini müqavilə bağlananadək U.M.Həsənova verildiyini iddia etsə də, iş materiallarında mübahisə predmeti olan borc məbləğinin verilməsini təsdiq edən heç bir sübut yoxdur. Borc müqaviləsinə 17000 manat pulun Əliyev Vahid Almaz oğlu tərəfindən U.M.Həsənova verilməsini təsdiq edən hər hansı bir sənəd (akt, pulun alınması barədə yazılı qəbz və ya digər hər hansı bir yazılı sübut) əlavə edilməmiş, məhkəmə tərəfindən təklif olunmasına baxmayaraq cavabdeh V.A.Əliyev tərəfindən belə sübutlar məhkəmə kollegiyasına da təqdim olunmamışdır. Cavabdeh V.A.Əliyev tərəfindən iddiaçı U.M.Həsənova 17000 manat pul borc verməsi öz təsdiqini tapmadığından U.M.Həsənov müqavilə bağlanarkən ümid etməyə haqqı çatanlardan xeyli dərəcədə məhrum olduğu üçün Cəlilabad rayon 1 sayılı Notariat Kontorunda 29 may 2008-ci il tarixdə təsdiqlənmiş 29 may 2008-ci il tarixli borc müqaviləsinin ləğvini tələb etməkdə haqlı olmuşdur. Lakin işin qeyd olunan hallarını nəzərə almayan birinci instansiya məhkəməsi iddianın ləğvi üçün

əsaslar olmaması qənaətinə gələrək iddianı əsassız rədd etmişdir. Bundan əlavə cavabdehin bankdan yüksək faizlə götürdüyü kreditdən faiz ödənişi olmadan hər hansı bir şəxsə borc verməsi də inandırıcı və işin həqiqi halı kimi qəbul edilə bilməz. Cavabdeh V.A.Əliyev tərəfindən iddiaçı U.M.Həsənova 17000 manat pul borc verməsi məhkəmə araşdırması zamanı öz təsdiqini tapmamışdır.

Kassasiya instansiyası məhkəməsi aşağıdakı əsaslara görə hesab etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi qanuni və əsaslı deyildir.

İş materiallarında olan 29.05.2008-ci il tarixli kredit müqaviləsinin surətindən görünür ki, V.A.Əliyev U.M.Həsənova 17000 manat kredit verməyi, U.M.Həsənov isə həmin pulu 29.08.2009-cü il tarixdən gec olmayaraq qaytarmağı öz öhdələrinə götürmüşlər. Müqavilənin 2-ci bəndinə görə borclu 17000 manatı kredit verəndən nağd qəbul edir.

Birinci instansiya məhkəməsində dindirilmiş cavabdeh - Cəlilabad rayon 1 sayılı Notariat Kontorunun notariusu L.F.Fərəcov verdiyi izahatında göstərmişdir ki, 29.05.2008-ci il tarixdə U.M.Həsənov ilə V.A.Əliyev ona müraciət edərək Vahidin Ümudağaya 17000 manat borc verdiyini və həmin müqaviləni notariat qaydasında təsdiqlətmək istədiklərini bildirmişlər. O, hər iki tərəfə hüquq və vəzifələrini, üzrlərinə götürdükleri öhdəlikləri izah etmişdir. Tərəflər razılaşaraq müqaviləni bağlamış, lakin müqavilə notariusda təsdiqlənəndə tərəflər bir-birinə pul verməmişlər. Qeyd edilənlərlə əlaqədar iddianın rədd edilməsini məhkəmədən xahiş etmişdir.

Cavabdeh V.A.Əliyev isə göstərmişdir ki, iddiaçı U.M.Həsənova borc kredit müqaviləsində göstərilən 17000 manat pulu notariat kontorunda müqavilə bağlananadək vermiş və sonra həmin müqaviləni bağlamışlar.

MM-nin 739.1-ci maddəsinə əsasən, borc müqaviləsinə görə iştirakçılardan biri (borc verən) pula və ya digər əvəz edilən əşyalara mülkiyyət hüququnu digər iştirakçıya (borc alan) keçirməyi öhdəsinə götürür, digər iştirakçı (borc alan) isə aldığı pulu müvafiq olaraq pul və ya eyni keyfiyyətdə və miqdarda olan eyni növlü əşyalar şəklində borc verənə qaytarmağı öhdəsinə götürür.

Həmin Məcəllənin 739.2-ci maddəsinə görə borc müqaviləsinin predmeti hər hansı pul məbləği olduqda, o, kredit müqaviləsi adlandırılır. Müstəqil peşə fəaliyyəti şəklində pul borc verməklə məşğul olan şəxslər əlavə olaraq peşəkarlıq qaydasında kreditlər verilməsi haqqında müddəaları gözləməlidirlər.

MM-nin 740-cı maddəsinə əsasən, borc müqaviləsi şifahi bağlanır. Tərəflərin razılaşması ilə yazılı formadan da istifadə edilə bilər.

MM-nin 421.1-ci maddəsinin görünür ki, müqavilənin dəyişdirilməsi və ləğv edilməsi, əgər bu Məcəllədə və ya müqavilədə ayrı qayda nəzərdə tutulmayıbsa, tərəflərin razılaşması ilə mümkündür.

MM-nin 421.2-ci maddəsinə əsasən, tərəflərdən birinin tələbi ilə müqavilə yalnız digər tərəf müqaviləni əhəmiyyətli dərəcədə pozduqda və ya bu Məcəllədə və ya müqavilədə nəzərdə tutulan digər hallarda dəyişdirilə və ya ləğv edilə bilər. Tərəflərdən birinin müqaviləni pozması o zaman əhəmiyyətli pozuntu sayılır ki, bunun digər tərəfə vurduğu zərər nəticəsində o, müqavilə bağlanarkən ümid etməyə haqqı çatanlardan xeyli dərəcədə məhrum olur.

Yuxarıda göstəriləyi kimi, iddia ərizəsində və izahatında iddiaçı U.M.Həsənov 29.05.2008-ci il tarixdə V.A.Əliyevdən 17000 manat pul almasına dair kredit müqaviləsini cavabdehdən borc alınması məqsədilə deyil, formal olaraq sadəcə görüntü üçün bağladıklarını göstərmiş və bu səbəbdən müqavilənin ləğv edilməsini məhkəmədən xahiş etmişdir.

Mülki qanunvericilik isə yalnız digər tərəf müqaviləni əhəmiyyətli dərəcədə pozduqda, yaxud Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsində və ya müqavilədə nəzərdə tutulan digər hallarda dəyişdirilməsini və ya ləğv edilməsini nəzərdə tutur. İddiaçı U.M.Həsənovun hazırkı iddiası üzrə müqavilənin birtərəfli qaydada ləğv edilməsi üçün mülki qanunvericilikdə və müqavilədə nəzərdə tutulan hər hansı bir halın olması istər birinci instansiyaya məhkəməsi, istərsə də apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən müəyyən edilməmişdir.

Kassasiya kollegiyası həmçinin onu da qeyd etmişdir ki, MM-nin 423.2-ci maddəsinə əsasən müqavilənin dəyişdirilməsi və ya ləğv

edilməsi haqqında razılaşma, əgər bu Məcəllədə, müqavilədə və ya işgüzar adətlərdən ayrı qayda irəli gəlmirsə, müqavilə ilə eyni formada bağlanır. Müqavilənin dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi tələbini tərəf məhkəməyə yalnız müqaviləni dəyişdirmək və ya ləğv etmək təklifindən digər tərəfin imtinasını aldıqda və ya təklifdə göstərilmiş müddətdə, müddət göstərilmədikdə isə otuz gün müddətində ondan cavab almadıqda irəli sürə bilər.

MPM-nin 152.1, 152.1.6-cı maddələrinə əsasən müqavilə ilə və ya həmin kateqoriya işlər üçün qanunla nəzərdə tutulmuşsa, iddiaçı cavabdehlə mübahisənin məhkəməyə qədər (pretenziya) nizama salınmasına riayət edilməsinə dair sənəd təqdim etmədikdə hakim iddia ərizəsini və ona əlavə edilmiş sənədləri geri qaytarır

Həmin Məcəllənin 259.0, 259.0.1-ci maddələrinə görə məhkəməyə müraciət etmiş iddiaçı işin qabaqcadan məhkəmədən kənar (pretenziya) həll edilməsi barəsində müəyyən kateqoriyadan olan işlər üçün qanunla müəyyən edilmiş, yaxud tərəflər arasında müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş qaydaya əməl etməmişsə və bu qaydanı tətbiq etmək imkanı itirilməmişsə məhkəmə ərizəni baxılmamış saxlayır.

Qeyd olunan Məcəllənin 260.4-cü maddəsinin tələblərindən isə görünür ki, iddianın baxılmamış saxlanması üçün səbəb olan şərait aradan qaldırıldıqdan sonra maraqlı şəxs ümumi qaydada ərizə ilə məhkəməyə yenidən müraciət etməyə haqlıdır.

Lakin iddiaçı U.M.Həsənovun yuxarıda göstərilən iddia tələbi ilə məhkəməyə müraciət etməzdən əvvəl cavabdeh V.A.Əliyevə sonuncudan 17000 manat kredit alması barədə bağladığı 29 may 2008-ci il tarixli müqavilənin ləğv edilməsi barədə təklif irəli sürməsi iş materiallarından görünür.

İddia tələbini təmin edən apellyasiya instansiyası məhkəməsi qəbul etdiyi qətnamənin işin həmin halı ilə bağlı hissəsini MPM-nin 4.1-ci maddəsinə istinad etməklə onunla əsaslandırılmışdır ki, "məhkəmə kollegiyası mülki qanunvericiliyin müqavilənin dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi tələbini tərəf məhkəməyə yalnız müqaviləni dəyişdirmək və ya ləğv etmək təklifindən digər tərəfin imtinasını aldıqda və ya təklifdə göstərilmiş

müddət göstərilmədikdə isə otuz gün müddətində ondan cavab almadıqda irəli sürə bilər müddəası ilə bağlı qeyd edir ki, həmin norma tərəfi qeyd olunan şərtlərə əməl etmədən bilavasitə məhkəməyə müraciət etmək hüququndan məhrum edə bilməz.”

Məhkəmə kollegiyası aşağıdakı əsaslara görə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi həmin nəticəni də əsassız hesab etmişdir.

Belə ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin istinad etdiyi MPM-nin fiziki və hüquqi şəxslərin məhkəməyə müraciət etmək hüququnu təmin edən 4.1-ci maddəsinə əsasən bütün fiziki və hüquqi şəxslər özlərinin qanunla qorunan hüquq və azadlıqlarını, eləcə də maraqlarını qorumaq və təmin etmək məqsədi ilə qanunla müəyyən edilmiş qaydada məhkəmə müdafiəsindən istifadə etmək hüququna malikdirlər.

Həmin maddənin məzmunundan görüldüyü kimi, prosessual qanunda fiziki və hüquqi şəxslərin hüquq və azadlıqlarını, eləcə də maraqlarını qorumaq və təmin etmək məqsədi ilə məhkəmə müdafiəsindən istifadə etmək hüquqlarını məhkəməyə qanunla müəyyən edilmiş qaydada müraciət etmələri ilə şərtləndirir.

Mülki Qanunvericiliyin yuxarıda göstərilən normasında isə (MM-nin 423-cü

maddəsi) imperativ qaydada müəyyən edilmişdir ki, müqavilənin dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi tələbini tərəf məhkəməyə yalnız müqaviləni dəyişdirmək və ya ləğv etmək təklifindən digər tərəfin imtinasını aldıqda və ya təklifdə göstərilmiş müddətdə, müddət göstərilmədikdə isə otuz gün müddətində ondan cavab almadıqda irəli sürə bilər.

Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi qanunvericiliyin qeyd olunan imperativ göstərişinə əməl etmədən həmin normanın (MM-nin 423-cü maddəsinin) iddiaçının qeyd olunan şərtlərə əməl etmədən də bilavasitə məhkəməyə müraciət etməsini əsaslı hesab etmiş, bununla da maddi və prosessual hüquq normalarının tələblərini pozmuş, iş üzrə qanunsuz və əsassız qətnamə qəbul etmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normaları pozulduğuna görə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 11 sentyabr 2014-cü il tarixli qərarı ilə cavabdeh V.A.Əliyevin kassasiya şikayəti təmin olunmuş, Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının hazırki iş üzrə 11 aprel 2014-cü il tarixli qətnaməsi ləğv edilərək iş yenidən baxılması üçün Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinə göndərilmişdir.

İşin məhkəmə aidiyyəti iddia tələblərindən və işdə iştirak edən şəxslərin subyektiv tərkibindən asılı olaraq müəyyən edilməlidir.

İddiaçı Zəkiyyə Nadir qızı Səttarovanın cavabdeh Bakı şəhəri Səbail rayon İcra Hakimiyyətinə qarşı Bakı şəhəri, Səbail rayonu, Xanlar küçəsi, 8 saylı binanın 1-ci mərtəbəsində sahəsi 128,0 kv.m olan qeyri-yaşayış sahəsinin sökülməsinin qanunsuz hesab edilməsi və həmin qeyri-yaşayış sahəsinin 1 otağının qanunsuz sökülməsi nəticəsində dəymiş maddi zərərin əvəzi kimi 15000 manatın və mənəvi zərərin əvəzi kimi 5000 manatın cavabdehdən alınaraq iddiaçıya ödənilməsi, daşınmaz əmlakın sökülməsində iştirak etmiş şəxslərin hərəkətlərində cinayət əlamətlərinin olması ilə əlaqədar xüsusi qərardad çıxarılmaqla prokurora xəbər verilməsi barədə iddia ilə 1 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə (bundan sonra

məndə birinci instansiya məhkəməsi) müraciət etmişdir.

İddiaçı iddia tələbini onunla əsaslandırılmışdır ki, Azərbaycan Respublikası Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestr Xidmətinin Bakı şəhər Ərazi İdarəsi tərəfindən verilmiş Seriya MH № 0140012 saylı “Hüquqların dövlət qeydiyyatı haqqında daşınmaz əmlakın dövlət reyestrindən çıxarış”a əsasən Bakı şəhəri, Səbail rayonu, Xanlar küçəsi 8 saylı binanın 1-ci mərtəbəsində yerləşən 128.0 kv.m qeyri-yaşayış sahəsi iddiaçı Zəkiyyə Nadir qızı Səttarovanın mülkiyyətindədir. Daşınmaz əmlakın dövlət ehtiyacları üçün alınması barədə heç bir qərar olmadan, heç bir bildiriş verilmədən cavabdeh tərəfindən həmin qeyri-yaşayış sahəsinin bir otağı artıq sökülmüşdür.

Cavabdehin tapşırığını yerinə yetirən şəxslərə əmlakın xüsusi mülkiyyətdə olması bildirilsə də, həmin şəxslər buna məhəl qoymadan özbaşına hərəkətləri davam etdirmiş və bunun nəticəsində yuxarıda qeyd edildiyi kimi qeyri-yaşayış sahəsinin bir hissəsi sökülərək, iddiaçıya 15000 manatdan çox zərər vurulmuşdur.

Bundan əlavə, iddiaçı qeyd etmişdir ki, onun xüsusi mülkiyyətinə açıq-aşkar müdaxilə nəticəsində ona həmçinin 5000 manat məbləğində mənəvi zərər dəymişdir.

Birinci instansiya məhkəməsinin 06 fevral 2013-cü il tarixli qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin “Azərbaycan Dövlət Texnologiyaları” müfəttişliyi, 28.02.2013-cü il tarixli qərarı ilə “Az İmport” MMC ikinci cavabdeh qismində işə cəlb edilmələri qərara alınmışdır.

Həmçinin birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən işə baxılarkən Bakı şəhər İcra Hakimiyyəti üçüncü şəxs kimi cəlb edilmişdir.

Bundan sonra iddiaçı iddianın dəqiqləşdirilməsi barədə ərizə verərək Bakı şəhəri, Səbail rayonu, Xanlar küçəsi, 8 sayılı binanın 1-ci mərtəbəsində sahəsi 128,0 kv.m olan qeyri-yaşayış sahəsinin sökülməsinin qanunsuz hesab edilməsi, mülkiyyətində olan Bakı şəhəri, Səbail rayonu, Xanlar küçəsi 8 sayılı binanın 1-ci mərtəbəsində sahəsi 128,0 kv.m olan qeyri-yaşayış sahəsinin əvvəlki layihə əsasında bərpa edilməsinin cavabdeh “Az İmport” MMC-nin üzərinə qoyulmasını, həmin qeyri-yaşayış sahəsinin qanunsuz sökülməsi nəticəsində dəymiş mənəvi zərərin əvəzi kimi 50000 manatın cavabdeh “Az İmport” MMC-dən alınaraq iddiaçıya ödənilməsinə, daşınmaz əmlakın sökülməsində iştirak etmiş şəxslərin hərəkətlərində cinayətin əlamətlərinin olması ilə əlaqədar xüsusi qərar qərarlaşdırılmaqla prokurora xəbər verilməsini xahiş etmişdir.

Cavabdeh “Az İmport” MMC-nin nümayəndəsi C.Cəfərov ərizə ilə məhkəməyə müraciət edərək işin aidiyyəti üzrə baxılması üçün Səbail rayon Məhkəməsinə göndərilməsini xahiş etmişdir.

Birinci instansiya məhkəməsinin 30 iyul 2013-cü il tarixli qərarı ilə cavabdehin nümayəndəsinin bu ərizəsi rədd edilmişdir.

Məhkəmənin qeyd olunan qərarından narazı qalan cavabdeh “Az İmport” MMC apellyasiya şikayəti verərək birinci instansiya

məhkəməsinin 30 iyul 2013-cü il tarixli qərarının ləğv edilməsini, işi ərazi aidiyyəti nəzərə alınmaqla Səbail rayon Məhkəməsinə göndərilməsini məhkəmə kollegiyasından xahiş etmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının (bundan sonra məndə apellyasiya instansiyası məhkəməsi) 19 sentyabr 2013-cü il tarixli qərarı ilə cavabdehin apellyasiya şikayəti təmin edilməmiş, birinci instansiya məhkəməsinin qərarı isə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin həmin qərarından cavabdeh kassasiya şikayəti vermişdir.

Kassasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, iddiaçı iddia tələblərinin hamısını cavabdeh “Az İmport” MMC-yə qarşı qoyulmuşdur. Digər cavabdehlər - Bakı şəhər İcra Hakimiyyəti, Səbail rayon İcra Hakimiyyəti və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin “Azərbaycan Dövlət Texnologiyaları” müfəttişliyinə qarşı isə heç bir iddia tələbi mövcud deyil. Halbuki, Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra MPM-nin) 50.3-cü maddəsinə əsasən iddia tələbinin yönəldiyi fiziki və ya hüquqi şəxslər cavabdeh hesab olunurlar. “Az İmport” MMC istisna olmaqla qeyd olunan cavabdehlərə qarşı heç bir iddia tələbi yönəlməmiş, mövcud iddia tələbləri isə “Az İmport” MMC-yə qarşı yönəldiyindən hesab edilir ki, bu tələblərə inzibati və iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyaları tərəfindən baxıla bilməz. Belə ki, MPM-nin 25.1-ci maddəsinə əsasən mülki məhkəmə icraatı qaydasında mülki, ailə, əmək, mənzil, torpaq münasibətləri, təbii ehtiyatlardan istifadə olması və ya ətraf mühitin qorunması, vergi, inzibati və digər münasibətlərdən əmələ gələn mübahisələr üzrə tərəflərdən heç olmasa biri fiziki şəxsdirsə və onun fərdi sahibkar statusu yoxdursa və ya belə statusu olsa da, mübahisə onun sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirməsi ilə əlaqədar yaranmamışdırsa, həmin mübahisələr üzrə işlərə ümumi məhkəmələr baxır. İşdən isə görünür ki, iddiaçı fiziki şəxsdir və inzibati orqanlara qarşı da heç bir iddia tələbi yoxdur.

Buna görə, cavabdeh “Az İmport” MMC kassasiya şikayətinin təmin edilməsini, iş üzrə birinci instansiya məhkəməsinin 30 iyul 2013-

cü il tarixli qərardadının ləğv edilməsini, işi ərazi aidiyyəti nəzərə alınmaqla Səbail rayon Məhkəməsinə göndərilməsini məhkəmə kollegiyasından xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası İnzibati Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra İPM-nin) 91-ci maddəsinə əsasən Ali Məhkəmə mübahisə ilə bağlı işə şikayət həddində baxır və yalnız apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası İPM-nin 91-ci maddəsinə əsasən apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilib-edilməməsi ilə bağlı qeyd etməyi zəruri hesab etmişdir ki, hər bir halda kassasiya instansiyası məhkəməsi baxılan mübahisəyə maddi və prosessual hüquq normalarının faktlar əsasında tətbiq olunmasına əsaslanıb apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işin faktiki hallarının düzgün müəyyən edilib-edilməməsini də yoxlamalıdır.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası iş üzrə qəbul etdiyi 19 sentyabr 2013-cü il tarixli qərardadla, cavabdeh “Az İmport” MMC-nin şikayətinin təmin edilməməsi, birinci instansiya məhkəməsinin 30 iyul 2013-cü il tarixli qərardadının isə dəyişdirilmədən saxlanılması haqqında nəticəyə gələrkən, İPM-nin 2.1., 2.2., 2.2.7., 54.1., 54.3-cü maddələrinə əsaslanaraq belə hesab etmişdir ki, hazırkı mübahisəyə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında, 1 sayılı Bakı inzibati-iqtisadi məhkəməsində baxılmalıdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi həmin qənaəti ilə bağlı iş üzrə qəbul etdiyi 19 sentyabr 2013-cü il tarixli qərardadında qeyd etmişdir ki, iddiaçı Z.Səttarova tərəfindən ilk öncə cavabdeh Səbail rayon İcra Hakimiyyətinə qarşı daşınmaz əmlakın sökülməsinin qadağan edilməsi və vurulmuş maddi və mənəvi ziyanın ödənilməsinə dair qaldırılan iddia ərizəsində bütün tələblər həmin cavabdehin özünə qarşı yönəlmiş, lakin sonradan, yuxarıda qeyd olunan məhkəmə qərardadları ilə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin “Azərbaycan Respublikası İnzibati-İqtisadi Prosessual Məcəlləsinin 91-ci maddəsinə əsasən Ali Məhkəmə mübahisə ilə bağlı işə şikayət həddində baxır və yalnız apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilib-edilməməsi ilə bağlı qeyd etməyi zəruri hesab etmişdir ki, hər bir halda kassasiya instansiyası məhkəməsi baxılan mübahisəyə maddi və prosessual hüquq normalarının faktlar əsasında tətbiq olunmasına əsaslanıb apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işin faktiki hallarının düzgün müəyyən edilib-edilməməsini də yoxlamalıdır.

tələblərində dəyişiklik etsə də, onun həmin ərizəsinə məhkəmə tərəfindən İPM-nin 54-cü maddəsinin tələbləri qaydasında münasibət bildirilməmiş, iddianın dəyişdirilməsinin qəbul edilməsi barədə qərardad qəbul edilməmişdir.

Həmçinin apellyasiya instansiyası məhkəməsi qeyd etmişdir ki, birinci instansiya məhkəməsinin 30 iyul 2013-cü il tarixli qərardadından da görüldüyü kimi, məhkəmə konkret halda, işə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin “Azərbaycan Respublikası İnzibati-İqtisadi Prosessual Məcəlləsinin 91-ci maddəsinə əsasən Ali Məhkəmə mübahisə ilə bağlı işə şikayət həddində baxır və yalnız apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilib-edilməməsi ilə bağlı qeyd etməyi zəruri hesab etmişdir ki, hər bir halda kassasiya instansiyası məhkəməsi baxılan mübahisəyə maddi və prosessual hüquq normalarının faktlar əsasında tətbiq olunmasına əsaslanıb apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işin faktiki hallarının düzgün müəyyən edilib-edilməməsini də yoxlamalıdır.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2007-ci il 28 avqust tarixli 136 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş “İnzibati orqanların Təsnifatı”nda iş üzrə cavabdehlər Bakı şəhəri Səbail rayon İcra Hakimiyyəti, Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin “Azərbaycan Respublikası İnzibati-İqtisadi Prosessual Məcəlləsinin 91-ci maddəsinə əsasən Ali Məhkəmə mübahisə ilə bağlı işə şikayət həddində baxır və yalnız apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilib-edilməməsi ilə bağlı qeyd etməyi zəruri hesab etmişdir ki, hər bir halda kassasiya instansiyası məhkəməsi baxılan mübahisəyə maddi və prosessual hüquq normalarının faktlar əsasında tətbiq olunmasına əsaslanıb apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işin faktiki hallarının düzgün müəyyən edilib-edilməməsini də yoxlamalıdır.

Bununla əlaqədar olaraq məhkəmə kollegiyası ilk öncə qeyd etmişdir ki, iddiaçı Z.Səttarovanın səlahiyyətli nümayəndəsi T.Babayevin iddia tələbinin dəqiqləşdirilməsinə dair 24 aprel 2013-cü il tarixli ərizəsində cavabdehlər qismində “Az İmport” MMC və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin “Azərbaycan Respublikası İnzibati-İqtisadi Prosessual Məcəlləsinin 91-ci maddəsinə əsasən Ali Məhkəmə mübahisə ilə bağlı işə şikayət həddində baxır və yalnız apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilib-edilməməsi ilə bağlı qeyd etməyi zəruri hesab etmişdir ki, hər bir halda kassasiya instansiyası məhkəməsi baxılan mübahisəyə maddi və prosessual hüquq normalarının faktlar əsasında tətbiq olunmasına əsaslanıb apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işin faktiki hallarının düzgün müəyyən edilib-edilməməsini də yoxlamalıdır.

Yuxarıda artıq göstəriləndiyi kimi, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qənaətinə görə iddiaçı iddianın dəqiqləşdirilməsi barədə ərizə ilə məhkəməyə müraciət edərək iddia tələblərində dəyişiklik etsə də, onun həmin ərizəsinə məhkəmə tərəfindən İPM-nin 54-cü maddəsinin tələbləri qaydasında münasibət bildirilməmiş, iddianın dəyişdirilməsinin qəbul edilməsi barədə qərardad qəbul edilməmişdir.

Məhkəmə kollegiyası apellyasiya instansiyası məhkəməsinin həmin qənaətini düzgün hesab etmir ona görə ki, işdə olan 15

may 2013-cü il tarixli məhkəmə hazırlıq iclasının protokolundan görüldüyü kimi, işə baxan hakim yerində müşavirə edərək iddiaçının iddia tələbinin dəqiqləşdirilməsinə dair ərizəsinin icraata qəbul edilməsini, Bakı şəhər İcra Hakimiyyətini isə iş üçüncü şəxs qismində cəlb edilməsini qərara almışdır.

Belə olan halda, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin “qaldırılan iddia üzrə cavabdeh Səbail rayon İcra Hakimiyyətinə qarşı yönəlmiş iddia tələbləri məhkəmə araşdırılmasının predmeti olaraq saxlanılmışdır” qənaəti də yuxarıda göstərilmiş səbəblərdən yanlıştır.

Göründüyü kimi, apellyasiya instansiyası məhkəməsi iş üzrə yekun nəticəyə gələrkən prosesual hüquq normalarının pozulmasına yol vermişdir.

Eyni zamanda qeyd edilməlidir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən hazırkı işin məhkəmə aidiyyətini müəyyən edilərək İPM-nin 2.2., 2.2.7-ci maddələrinə istinad edilməsi də səhvdir.

Belə ki, İPM-nin 2.2.7-ci maddəsində inzibati mübahisələrin həlli ilə bağlı əmlak tələbinə, habelə inzibati orqanların qanunsuz qərarları (inzibati aktları) və ya hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində vurulmuş ziyana görə kompensasiyanın ödənilməsinə dair edildiyi halda, iddiaçı Z.Səttarovanın iddiası inzibati orqan olmayan konkret hüquqi şəxs “Az İmport” MMC-yə qarşı irəli sürülmüşdür.

Buna görə də məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, hazırkı mübahisə ümumi (publik) hüquq sahəsinə aid olmadığından, ona

İPM-nin deyil, MPM-nin müddəaları çərçivəsində, işdə iştirak edən şəxslərin hüquqi statusundan asılı olaraq aidiyyəti üzrə ümumi və ya inzibati-iqtisadi məhkəmədə baxılmalıdır.

İPM-nin 96.5.1-ci maddəsinə əsasən şikayətin əsaslı olduğu hallarda Ali Məhkəmə, bir qayda olaraq, mübahisə ilə bağlı işə dair özü qərar qəbul edir. Mübahisə ilə bağlı iş üzrə araşdırmanın davam etdirilməsinin zəruri olduğu apellyasiya instansiyası məhkəməsində icraat zamanı yol verilmiş ciddi prosesual pozuntular səbəbindən əhəmiyyətli sayda və ya geniş həcmdə sübutların araşdırılması tələb olunduğu halda, Ali Məhkəmə mübahisə edilən qərarı ləğv etməyə və işi təkrar baxılması üçün müvafiq apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərməyə haqlıdır.

Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi kollegiyası iş materiallarını araşdıraraq və qüvvədə olan qanunvericiliyin tələblərini rəhbər tutaraq, belə qənaətə gəlmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi mübahisəni həll edərkən prosesual normaların tətbiqində səhvə yol vermiş və bununla da düzgün olmayan nəticəyə gəlmişdir.

Bütün yuxarıda göstərilənlərə əsasən məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, “Az İmport” MMC-nin kasasiya şikayəti qismən təmin edilməli, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 19 sentyabr 2013-cü il tarixli qərarı ləğv edilməli, iş yenidən baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilməli, göstərilən şikayət qalan hissədə təmin edilməməlidir.

Cinayət cəzalarının təyin edilməsi ilə bağlı qanunun ziddiyətli və anlaşılmaz tətbiqi məhkəmə qərarının ləğv olunmasına səbəb olmuşdur.

Xızı rayon Məhkəməsinin 01 iyul 2013-cü il tarixli hökmü ilə İmambəxşov Famil Gülbala oğlu CM-nin (bundan sonra CM-nin) 263.2 və 264-cü maddələri ilə təqsirli bilinərək, CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə 2 (iki) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 4 (dörd) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına, CM-nin 264-cü maddəsi ilə barəsində CM-nin 62-ci maddəsi tətbiq edilməklə 2 (iki) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə hər ay qazancından dövlət nəfinə 20 % məbləğində pul tutulmaqla 2 (iki) il müddətə islah işləri cəzasına, CM-nin 68.1.3-cü maddəsinə əsasən təyin olunmuş islah işləri cəzasının 3 (üç) günü azadlıqdan məhrum etmə cəzasının 1 (bir) gününə bərabər tutulmaqla 2 (iki) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 8 (səkkiz) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən isə cinayətlərin məcmusu üzrə təyin olunmuş cəzaları qismən toplamaq yolu ilə qəti olaraq 3 (üç) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 4 (dörd) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuş, cəzasını məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməsi müəyyən edilmişdir.

Hökmə əsasən İmambəxşov Famil Gülbala oğlu məhkum edilmişdir ona görə ki, o, 16 oktyabr 2012-ci ildə saat 21:30 radələrində etibarnamə əsasında idarə etdiyi "Mercedes Benz 190" markalı 10 UF 569 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobillə Quba istiqamətində hərəkətdə olarkən Bakı-Quba-Dağıstan sərhədi yolunun Xızı rayonu ərazisindən keçən 54-cü kilometrliyində Azərbaycan Respublikasının «Yol hərəkəti haqqında» Qanununun 73-cü maddəsinin 4-cü

hissəsinin 3-cü bəndinin tələblərini pozaraq, gözü qamaşdıqda sürücü qəza işıq signalını qoşmalı və hərəkət zolağını dəyişmədən sürəti azaltmaqla nəqliyyat vasitəsini dayandırmalı olduğu halda, bu tələblərə riayət etməmiş, hadisənin qarşısını almağa texniki imkanı olduğu halda, almamış, hərəkətdə olarkən əks tərəfdən gələn avtomobillərin fara işıqları onun gözünü qamaşdırmış, o, 4-5 saniyə gözü qamaşma şəraitində avtomobili idarə edərək həmin hərəkət zolağında piyada keçidi olmayan yerdən yolu keçməyə cəhd edən III qrup əlil və ruhi xəstə olan Xudaverdiyev Eyyub Həsən oğlunu vuraraq «Yol hərəkəti haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 37-ci maddəsinin 4-cü bəndinin tələblərini pozaraq hadisə yerindən qaçmış, nəticədə ehtiyatsızlıqdan piyada başın tam dağılması ilə eventrasiyası, daxili orqanların bayıra eventrasiyası, bədənin çoxsaylı sınıqları kimi həyat üçün təhlükəli olan sağlamlığa ağır zərər vuran bədən xəsarətlərindən hadisə yerində ölmüşdür.

Hökmdən verilmiş apellyasiya protestinə əsasən işə baxan Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 20 noyabr 2013-cü il tarixli qərarı ilə həmin protest təmin edilməklə Xızı rayon Məhkəməsinin İmambəxşov Famil Gülbala oğlunun CM-nin 263.2 və 264-cü maddələri ilə təqsirli bilinib məhkum edilməsinə dair 01 iyul 2013-cü il tarixli hökmü dəyişdirilmiş, hökmlə İmambəxşov Famil Gülbala oğluna CM-nin 264-cü maddəsi ilə barəsində əsas cəzaya CM-nin 62-ci maddəsi tətbiq edilməklə 2 (iki) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə hər ay qazancından dövlət nəfinə 20 % (iyirmi) faiz məbləğində pul tutulmaqla 2 (iki) il müddətə təyin edilmiş islah işləri cəzası 2 (iki) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə

etmək hüququndan məhrum edilməklə 1 (bir) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə əvəz olunmuş, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən bu qərarla təqsirləndirilən şəxsə CM-nin 264-cü maddəsi ilə təyin edilmiş 2 (iki) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 1 (bir) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası hökmlə CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə ona təyin edilmiş 2 (iki) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 4 (dörd) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə qismən toplama yolu sonuncuya qəti olaraq 3 il (üç) müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 4 (dörd) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilmiş, CPM-in 158.2-ci maddəsinə əsasən onun ibtidai araşdırma zamanı 18 oktyabr 2012-ci ildən tutulduğu, 19 oktyabr 2012-ci ildən barəsində həbs qəti imkan tədbirinin seçildiyi, 24 oktyabr 2012-ci ildən barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbirinin ev dustaqlığı qətimkan tədbiri ilə əvəz edildiyi və birinci instansiya məhkəməsinin 18 yanvar 2013-cü il tarixli hazırlıq iclasının qərarı ilə ev dustaqlığı qətimkan tədbirinin qüvvəsində saxlanıldığı, habelə 1 iyul 2013-cü il tarixli hökm qanuni qüvvəsini alanadək barəsində seçilmiş ev dustaqlığı qətimkan tədbirinin qüvvəsində saxlanıldığı, 20 noyabr 2013-cü ilədək olan 1 (bir) il 1 (bir) ay 2 (iki) gün müddətinin CM-nin 69.3-cü maddəsinə əsasən ona təyin edilmiş azadlıqdan məhrum etmə cəzasının bir gününün bir gününə bərabər tutulmaqla, ona təyin edilmiş 4 (dörd) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasından çıxılmaqla, onun üzərində qəti olaraq 3 (üç) il 4 (dörd) ay 28 (iyirmi səkkiz) gün müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası saxlanılmış, hökmdən verilmiş apellyasiya protesti isə təmin edilmişdir.

Həmçinin apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı ilə F.G.İmambəxşovun barəsində CM-nin 70-ci maddəsi tətbiq edilməklə üzərində qəti olaraq saxlanılmış əsas cəza 3 (üç) 4 (dörd) ay 28 (iyirmi səkkiz) gün müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası 2 (iki) il 6 (altı) ay sınaq müddəti müəyyən edilməklə şərti hesab olunmuş, məhkumun haqqında seçilmiş ev dustaqlığı qətimkan

tədbiri ləğv edilmiş və onun davranışına nəzarətin həyata keçirilməsi Xızı rayon İcra Qrupuna həvalə edilmişdir.

Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 20 noyabr 2013-cü il tarixli qərarından dövlət ittihamçısı kassasiya protesti verərək həmin qərarın ləğv olunmasını və iş apellyasiya instansiyası məhkəməsində həmin mərhələdə yenidən baxılmasının təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya protesti onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi CM-nin 8, 41, 59, 70-ci maddələrinin tələblərini pozaraq kifayət qədər əsaslar olmadan məhkum F.G.İmambəxşov haqqında CM-nin 70-ci maddəsinə tətbiq edilməklə cəzasının şərti hesab edilməsi barədə səhv nəticəyə gəlmişdir. Belə ki, apellyasiya protestinin məzmunundan görünür ki, dövlət ittihamçısı birinci instansiya məhkəməsinin nəzərə aldığı cəzanı yüngülləşdirən halları mübahisələndirməklə həmin halların CM-nin 62-ci maddəsinin tətbiqi üçün nəzərə alınmasını doğru hesab etməmişdir. Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi dövlət ittihamçısının mövqeyi ilə razılaşmış və apellyasiya protestini tam təmin etmiş, sonradan isə məhkəmə kollegiyası mübahisə olunan həmin cəzanı yüngülləşdirən halları CM-nin 70-ci maddəsinin tətbiqi üçün yenidən əsas götürmüşdür. Göründüyü kimi, məhkəmənin cəzanı yüngülləşdirən hallarla bağlı mövqeyi ziddiyyətli olmuşdur ki, bu da öz növbəsində qərarın əsaslılığını kifayət qədər şübhə altına almışdır.

Məhkəmə kollegiyasının iclasında kassasiya protestinə uyğun çıxış edən dövlət ittihamçısı kassasiya protestinin təmin edilməsini, Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin 20 noyabr 2013-cü il tarixli qərarının ləğv olunmasını və iş apellyasiya instansiyası məhkəməsində həmin mərhələdə yenidən baxılması üçün təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Məhkəmə kollegiyasının iclasında hər birisi ayrı-ayrılıqda çıxış edən zərərçəkmiş şəxsin hüquq varisi İbrahimov İbrahim Həsən oğlu və məhkum İmambəxşov Famil Gülbala oğlu Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin 20 noyabr 2013-cü il tarixli qərarının dəyişdirilmədən saxlanılmasını, kassasiya

protestinin işə təmin edilməməsini xahiş etmişlər.

Əvvəla məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, kassasiya protestinin məzmununa görə, həmin protestdə işin faktiki halları və əməlin tövsifi məsələləri mübahisə olunmadan F.G.İmambəxşova təyin olunmuş cəzanın onun əməlinin ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə və xarakterinə, şəxsiyyətinə uyğun olub-olmaması məsələləri mübahisələndirilmişdir. Hesab olunmuşdur ki, kifayət qədər əsaslar olmadan F.G.İmambəxşovun barəsində CM-nin 70-ci maddəsi tətbiq edilmişdir.

İş materiallarından görünür ki, birinci instansiya məhkəməsinin hökmü ilə F.G.İmambəxşov CM-nin 263.2 və 264-cü maddələri ilə təqsirli bilinərək, CM-nin 264-cü maddəsinə münasibətdə əsas cəzaya barəsində CM-nin 62-ci maddəsi tətbiq edilməklə, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən qəti olaraq 3 il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum olunmaqla 4 il 6 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilmişdir.

Hökmdən verilən apelyasiya protestinə əsasən işə baxan apellyasiya instansiyası məhkəməsi hökmlə İmambəxşov Famil Gülbala oğluna CM-nin 264-cü maddəsi ilə barəsində əsas cəzaya CM-nin 62-ci maddəsi tətbiq edilməklə 2 il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə hər ay qazancından dövlət nəfinə 20 % faiz məbləğində pul tutulmaqla 2 il müddətə təyin edilmiş islah işləri cəzasını, 2 il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 1 il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə əvəz etmiş və ona qəti olaraq 3 il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 4 il 6 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edərək, təqsirləndirilən şəxsin həbsdə saxlanıldığı və barəsində ev dustaqlığı qətimkan tədbiri seçildiyi müddəti -1 il 1 ay 2 gün ona təyin edilmiş 4 il 6 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasından çıxmaqla, onun üzərində qəti olaraq 3 il 4 ay 28 gün müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası saxlanmış, barəsində CM-nin 70-ci maddəsi tətbiq etməklə üzərində saxlanılmış cəzasını 2 il 6 ay sınaq müddəti müəyyən olunmaqla şərti hesab etmişdir.

Məhkəmə kollegiyası apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi nəticə ilə hazırkı vəziyyətdə razılaşmır ona görə ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının təsviri əsaslandırıcı hissəsində göstərilmişdir ki, birinci instansiya məhkəməsinin F.G.İmambəxşovun barəsində olan hökm dəyişdirilməli, ona təqsirli bilindiği CM-nin 264-cü maddəsinin sanksiyası həddində ədalətli cəza təyin edilməklə CM-nin 62-ci maddəsinin tətbiqinə dair müddəalar xaric olunmalıdır. Lakin qərarın nəticəvi hissəsində apellyasiya instansiyası məhkəməsi belə qənaətə gəlmişdir ki, F.G.İmambəxşovun barəsində CM-nin 70-ci maddəsi tətbiq olunmaqla cəzası şərti hesab edilməlidir.

Göründüyü kimi, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının nəticəvi hissəsi onun təsviri -əsaslandırıcı hissəsinə uyğun deyildir.

Belə ki, apellyasiya protestinə əsasən işə baxan apellyasiya instansiyası məhkəməsi bir halda hesab etmişdir ki, birinci instansiya məhkəməsi F.G.İmambəxşova CM-nin 264-cü maddəsinin sanksiyasında müəyyən ediləndən də daha yüngül, ədalətsiz olmaqla açıq-aşkar yüngül cəza təyin etmiş, lakin nəticə etibarilə F.G.İmambəxşovun barəsində CM-nin 70-ci maddəsinə tətbiq etməklə cəzasını şərti hesab etmişdir.

Bundan başqa apellyasiya protestində birinci instansiya məhkəməsinin nəzərə aldığı cəzanı yüngülləşdirən hallar mübahisələndirməklə, həmin halların CM-nin 62-ci maddəsinin tətbiqi üçün nəzərə alınması doğru hesab edilməmişdir. Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin apellyasiya protestinin həmin dəlilləri ilə razılaşmasına və apellyasiya protestini tam təmin etməsinə baxmayaraq, sonradan mübahisə olunan həmin cəzanı yüngülləşdirən halları CM-nin 70-ci maddəsinin tətbiqi üçün yenidən əsas götürmüşdür. Məhkəmə kollegiyası apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi biri-birinə zidd nəticə ilə razılaşmamış və hesab etmişdir ki, qanunun bu cür ziddiyyətli və anlaşılmaz tətbiqi yolverilməzdir.

Məhkəmə kollegiyası onu da qeyd etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi nəticə (CM-nin 62-ci maddəsinin tətbiqini qanunsuz hesab etməklə,

həmin hissədə hökmü dəyişdirib CM-nin 70-ci maddəsini tətbiq etmə) özü-özlüyündə formal olaraq qanunun tələblərinə aşıq-aşkar zidd olmasa da, hüquqi və məntiqi mövqedən nəzər salındıqda biri-biri ilə ziddiyyət təşkil edən nəticələri özündə əks etdirir. Belə ki, qərarın nəticəvi hissəsində apellyasiya protesti təmin edilmiş, F.G.İmambəxşovun barəsində CM-nin 62-ci maddəsinin tətbiqinə dair müddəalar hökmdən xaric olunmuşdur. Lakin həmçinin sonuncu barəsində CM-nin 70-ci maddəsi tətbiq olunmaqla ümumiyyətlə cəzası şərti hesab edilmişdir. Halbuki iş materiallarına əlavə edilmiş apellyasiya protestinin məzmunundan görünür ki, dövlət ittihamçısı məhz CM-nin 263.2 və 264-cü maddələri ilə təqsirli bilinən F.G.İmambəxşovun barəsində CM-nin 62-ci maddəsi tətbiq olunmaqla, təyin olunmuş cəzanın onun şəxsiyyətinə, törətdiyi əməlin xarakterinə və ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə uyğun olmaması məsələlərini mübahisələndirmişdir. Qeyd olunan təqdirdə hökmdən məhkum F.G.İmambəxşovun barəsində CM-nin 62-ci maddəsinin tətbiqinə dair müddələrin çıxarılması apellyasiya protestinin təmin olunması demək deyildir. Yəni apellyasiya protestində mübahisə edilən məsələ ümumilikdə ondan ibarət olmuşdur ki, məhkum F.G.İmambəxşova təyin edilən 4 il 6 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası cəzanın məqsədinə xidmət etmir və həddən artıq yüngül cəza olduğundan ağırlaşdırılmalıdır. Həmin apellyasiya protestinə əsasən işə baxan apellyasiya instansiyası məhkəməsi isə apellyasiya protestinin qeyd edilən dəlillərini qəbul etməklə yanaşı, təyin olunan azadlıqdan məhrum etmə cəzasına CM-nin 70-ci maddəsini tətbiq etməklə absurd nəticəyə gəlmişdir.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 70.1-ci maddəsinə əsasən islah işləri, hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma, intizam

xarakterli hərbi hissədə saxlama və ya müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza təyin edən məhkəmə, məhkumun cəza çəkmədən islah olunmasını mümkün sayırsa, həmin cəzanın şərti olaraq tətbiq edilməsi haqqında qərar çıxara bilər.

Həmin Məcəllənin 70.2-ci maddəsinə əsasən məhkəmə şərti məhkum etmə təyin edərkən törədilmiş cinayətin xarakterini, ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə, məhkumun şəxsiyyətini, habelə cəzanı yüngülləşdirən və ağırlaşdırın halları nəzərə alır.

“Məhkəmələr tərəfindən cinayət cəzalarının təyin edilməsi təcrübəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun 25 iyun 2003-cü il tarixli Qərarında məhkəmələrə tövsiyyə edilmişdir ki, məhkəmələr məhkumlara cəza növü və həddi ilə bağlı nəticələrini CM-nin 353.2-ci maddəsinə uyğun olaraq hökmdə əsaslandırılmalıdır.

Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarından göründüyü kimi, məhkəmə F.G.İmambəxşov barəsində CM-nin 70-ci maddəsinin tətbiqini əsaslandırmamış, məhkumun cəza çəkmədən islah olunması qənaətinə gəlməsini təhlil etməmiş, qəbul etdiyi qərarın nəticəvi hissəsində isə məhkum barəsində CM-nin 70-ci maddəsinin tətbiqinin zəruriliyini vurğulasa da, bu zərurətin nədən ibarət olmasını müəyyən etməmişdir.

Beləliklə, məhkəmə kollegiyası kassasiya protestinin dəlillərini və iş materiallarını araşdırıb iş üzrə məruzəçi hakim, tərəflərin çıxışlarını dinləyərək belə nəticəyə gəlmişdir ki, hazırkı iş üzrə F.G.İmambəxşovun barəsindəki Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 20 noyabr 2013-cü il tarixli qərarı ləğv olunmalı və iş apellyasiya instansiyası məhkəməsində həmin mərhələdə yenidən baxılması üçün təyin edilməlidir.

Kassasiya kollegiyası tərəfindən məhkumun hərəkətlərində yol nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçma cinayətinin əlamətlərinin olmaması və cəzanın təyin edilməsi qaydalarının pozuntularına yol verilməsi barədə müdafiəçinin kassasiya şikayətində irəli sürdüyü dəlillərə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun Qərarlarına müvafiq olaraq cavab verilməklə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı dəyişdirilmişdir.

Bakı şəhəri Suraxanı rayon Məhkəməsinin 02 may 2013-cü il tarixli hökmü ilə Fətullayev Zaur Vahid oğlu Azərbaycan Respublikası CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə təqsirli bilinib 2 (iki) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 5 (beş) il 2 (iki) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına, CM-nin 264-cü maddəsi ilə təqsirli bilinib 1 (bir) il 6 (altı) ay müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 1 (bir) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına, həmin Məcəllənin 66.3-cü maddəsinə əsasən, təyin edilmiş cəzaları qismən toplamaq yolu ilə isə qəti olaraq 3 (üç) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 5 (beş) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuşdur.

Məhkəmənin hökmünə əsasən Fətullayev Zaur Vahid oğlu 19 oktyabr 2012-ci il tarixdə saat təxminən 19.30 radələrində idarə etdiyi texniki cəhətdən saz vəziyyətdə olan VAZ-21154 markalı 90 - NM-645 dövlət nömrə nişanlı avtomobillə Suraxanı rayonu Hövsan qəsəbəsi, O.Şabanov küçəsi ilə hərəkət edərkən 122 saylı evin qarşısında "Yol hərəkəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 50-ci maddəsinin 1-ci hissəsinin, 2-ci hissəsinin 1-ci bəndinin və 17-ci maddəsinin 4-cü hissəsinin tələblərini pozub hərəkət üçün təhlükə yarandığını gördükdə nəqliyyat vasitəsinin sürətini tam dayanma həddinə qədər azaltmaq üçün mümkün olan tədbirləri görməmiş, baş vermiş hadisənin qarşısını almağa texniki imkanı olsa da, ala bilməmiş, avtomasını müəyyən edilmiş məhdudiyətdən artıq olmayan sürətlə idarə etməli olduğu halda avtomasını yaşayış məntəqəsində saatda 70 km sürətlə idarə edərək qarşısından gələn yük

avtomasınının arxasından yolun sağına keçən piyada 1975-il təvəllüdlü Əhmədova Sevda Tahir qızını avtomasının qabaq hissəsi ilə vurmuş və zərərçəkmişə yardım etmədən yol nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçmış, nəticədə onun ehtiyatsızlığından S.T.Əhmədova alın sümüyünün kəllə əsasına xətti sınığı, baş beyin yumşaq qişasına və toxumasına qansızma, alın nahiyəsinin sağ tərəfində, sağ qaşüstü nahiyədə, alın nahiyəsinin sol tərəfində, sol almacıq nahiyəsində, burun belində, alt çənə nahiyəsinin sol tərəfində, sol bazu oynaqının bayır - ön səthində, sol əlin arxasında, sağ bazunun yuxarı 3/1-də qapalı sınığı, sol baldırın yuxarı 3/1-nin əzilmiş-cırılmış yarası kimi xəsarətlər olaraq hadisə yerində ölmüşdür.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 25 iyun 2013-cü il tarixli qərarı ilə məhkumun müdafiəçisi tərəfindən hökmdən verilmiş apellyasiya şikayəti qismən təmin edilərək Z.V.Fətullayevə CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə təyin edilmiş azadlıqdan məhrum etmə cəzasının müddəti 4 (dörd) il 6 (altı) ayadək, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən cinayətlərin məcmusu üzrə təyin edilmiş həmin cəzanın müddəti isə 5 (beş) il 2 (iki) ayadək endirilmiş, hökm qalan hissədə, o cümlədən qəti olaraq əlavə cəza qismində 3 (üç) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum etmənin təyin edilməsi hissəsində dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 25 iyun 2013-cü il tarixli qərarından məhkumun müdafiəçisi M.M.Kərimov kassasiya şikayəti vermişdir.

Müdafiəçi kassasiya şikayətini onunla əsaslandırılmışdır ki, məhkəmələr iş üzrə toplanmış faktiki hallara, o cümlədən məhkum Z.Fətullayevin yol nəqliyyat hadisəsindən sonra qorxdugu üçün avtomasını saxlamasa da,

hadisədən 5-10 dəqiqə keçməmiş həmin ərazidə olan 30-cü Polis bölməsinə könüllü təslim olmasına düzgün hüquqi qiymət verməmiş, əsassız və qanunsuz olaraq onun bu əməlini hadisə yerindən qaçma kimi qiymətləndirmişlər.

Kassasiya şikayətinin ikinci dəlili ondan ibarət olmuşdur ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi CM-nin 60-cı maddəsində göstərilən və cəzanın CM-nin 263.2-ci maddəsinin sanksiyasında nəzərdə tutulmuş azadlıqdan məhrum etmənin 4/3-ü həddində təyin edilməsini tələb edən cəzanı yüngülləşdirən hal olduğu üçün Z.V.Fətullayevə CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə təyin olunmuş azadlıqdan məhrum etmə cəzasını 5 il 2 aydan 4 il 6 aya endirdiyi, yəni 8 ay azaltdığı halda, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən təyin etdiyi qəti cəzanı 5 il 6 aydan 5 il 2 aya endirmiş, yəni ancaq 4 ay azaltmışdır. Bununla da, apellyasiya məhkəməsi birinci instansiya məhkəməsi ilə müqayisədə digər (CM-nin 264-cü maddəsi ilə tövsiyə edilən) cinayətə görə təyin olunmuş cəzadan daha böyük müddəti CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə təyin edilmiş cəzaya birləşdirməklə hökmdən yalnız məhkumun vəziyyətinin yüngülləşdirilməsi barədə müdafiəçi tərəfindən apellyasiya şikayətinin verilməsinə baxmayaraq CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən əsas cəzaların toplanılması və qəti əsas cəzanın müəyyən edilməsi məsələsində Z.V.Fətullayevin vəziyyətini faktiki olaraq ağırlaşdırmışdır.

Müdafiəçi hesab etmişdir ki, Z.Fətullayevə cəza təyin edilərkən onun məsuliyyətini yüngülləşdirən hallar, o cümlədən könüllü polis orqanına gəlib təqsirini boynuna alması nəzərə alınmamışdır.

Kassasiya şikayətinin müəllifi onu da qeyd etmişdir ki, apellyasiya məhkəməsi məhkum Z.V.Fətullayevə CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə, yəni ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətə görə 5 ildən az müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasını təyin etdiyi və cinayət qanununa görə bu cəza məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkilməli olduğu halda, əsassız olaraq cəzanın çəkilməsi yeri olaraq, birinci instansiya məhkəməsinin hökmündə olduğu kimi, ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsini təyin etmişdir.

Müdafiəçi kassasiya şikayətində gətirilən əsaslara görə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin

Cinayət kollegiyasının 25 iyun 2013-cü il tarixli qərarının dəyişdirilməsini, Z.V.Fətullayevə CM-nin 264-cü maddəsi ilə bəraət verilməsini, CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə təyin olunmuş azadlıqdan məhrum etmə cəzasının müddətinin isə həmin maddənin sanksiyasının aşağı həddinə azaldılmasını xahiş edir.

Kassasiya şikayətinin dəlillərinə cavab olaraq Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət kollegiyası ilk növbədə qeyd etmişdir ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun "Azərbaycan Respublikası CM-nin 264-cü maddəsinin şərh edilməsinə dair" 10 aprel 2012-ci il tarixli, habelə "Azərbaycan Respublikasının CM-nin 264-cü maddəsinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 66-cı maddəsinə uyğunluğunun yoxlanılmasına dair" 29 yanvar 2004-cü il tarixli qərarlarında əksini tapmış hüquqi mövqeyinə görə yol-nəqliyyat hadisəsini törətmiş şəxsin hadisə yerindən getməsinə yol-nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçma (CM-nin 264-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət) kimi qiymətləndirilməsini şərtləndirən mühüm hallar həmin şəxsin zərərçəkmiş təhlükədə qoyub getməsi və özünü bu və ya digər vasitə ilə zərər çəkmiş şəxsə (zərərçəkmiş tərəfə) bəlli etməməsidir.

Belə ki, Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun 10 aprel 2012-ci il tarixli qərarında təsbit olunmuşdur ki, "Azərbaycan Respublikası CM-nin 264-cü maddəsinin mənasına görə yol-nəqliyyat hadisəsi törətmiş şəxs hadisə yerində qalaraq şəxsiyyəti barədə məlumatları zərərçəkmiş şəxsə (tərəfə) bu və ya digər vasitə ilə çatdırmaq öhdəliyi daşıyır. Bu öhdəliyə riayət etməklə nəqliyyat vasitəsinə idarə edən şəxsin yol nəqliyyat hadisəsi yerini hər hansı bir səbəbdən tərk etməsi, o cümlədən zərərçəkmiş şəxsi tibb müəssisəsinə aparması hadisə yerindən qaçma kimi qiymətləndirilə bilməz".

Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun 29 yanvar 2004-cü il tarixli qərarında isə qeyd olunur ki, "CM-nin 264-cü maddəsi «Yol hərəkəti haqqında» Qanuna uyğun olaraq yol nəqliyyat hadisəsi zamanı mexaniki nəqliyyat vasitəsinin sürücüsünü zərərçəkmişə ilkin tibbi yardım göstərilməsi üçün bütün mümkün tədbirləri görmək, «Təcili tibbi yardım» maşınına çağırmaq, zərərçəkənlər həyat üçün təhlükəli xəsərlər aldığı hallarda isə onları

səmt üzrə gedən nəqliyyat vasitəsində yaxınlıqdakı tibbi müəssisəyə göndərmək, bu mümkün olmadıqda isə, öz nəqliyyat vasitəsində aparmaq kimi vəzifələri yerinə yetirməyə vadar edir. Bu kontekstdən görünür ki, qanunverici nəqliyyat vasitəsini idarə edən və yol hərəkəti və ya nəqliyyat vasitəsinin istismarı qaydalarını pozan şəxsin yol nəqliyyat hadisəsi zamanı iştirakçıları təhlükədə qoymağa görə də cinayət məsuliyyəti müəyyən edir. Yəni, CM-nin 264-cü maddəsində nəzərdə tutulan norma CM-nin 143-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş təhlükədə qoymağa dair ümumi normaya münasibətdə xüsusi norma kimi çıxış edir”.

Bu qərarlardan (onların müqayisəsindən) irəli gələn mənaya görə, CM-nin 263-cü maddəsində göstərilən nəticələrə səbəb olan yol nəqliyyat hadisəsi törətmiş şəxsin zərərçəkmişə yardım göstərmək barədə “Yol hərəkəti haqqında” Qanunun 37-ci maddəsinin 4-cü hissəsində nəzərdə tutulmuş vəzifəsini yerinə yetirmədən, hətta hadisə yerindən birbaşa müvafiq orqana gedib özünü bəlli etməsi onun zərər çəkmiş şəxsə yardım etməməsində ifadə olunan əməlin ictimai təhlükəliliyini ortadan qaldırmır və bu səbəbdən də CM-nin 264-cü maddəsi ilə məsuliyyətini istisna etmir (CM-nin 263-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş cinayəti törətmiş şəxsin zərərçəkmişə təhlükədə qoyub hadisə yerini tərk etdikdən sonra müvafiq orqanlara özünü təqdim etməsi bunun üçün əsaslar olduqda onun könüllü gəlib təqsirini boynuna alması kimi nəzərdən keçirilə bilər).

Odur ki, müdafiəçinin kassasiya şikayətində istinad etdiyi hal – Z.V.Fətullayevin avtomobilini yol-nəqliyyat hadisəsi yerində saxlamadan getdikdən 5-10 dəqiqə sonra polis bölməsinə könüllü gəlməsi zərərçəkmiş şəxsə yardımın göstərilməsi üzrə “Yol hərəkəti haqqında” qanundan irəli gələn vəzifələrini yerinə yetirməməsi kimi halı ortadan qaldırmadığından, Z.Fətullayevin əməlinə Azərbaycan Respublikası CM-nin 264-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayətin tərkibinin olmadığını (bu məsələ üzrə müdafiəçinin iddiasının düzgün olduğunu) göstərən əsas kimi şərh edilə bilməz.

Birinci instansiya məhkəməsinin hökmündən və apellyasiya məhkəməsinin qərarından görünür ki, məhkəmələr Z.V.Fətullayevin yol nəqliyyat hadisəsindən

sonra könüllü olaraq polis bölməsinə gəlib təqsirini boynuna almasını nəzərlərindən qaçırmamış, onu yuxarıda təsvir edilən Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarlarından irəli gələn mənada – təqsirkarın cəzasını yüngülləşdirən hal kimi qiymətləndirmiş və apellyasiya məhkəməsi birinci instansiya məhkəməsinin yol verdiyi səhvi aradan qaldırmaqla CM-nin 59.1.9-cü maddəsində göstərilən həmin cəzanı yüngülləşdirən halın olmasına (eyni zamanda cəzanı ağırlaşdıran halların olmamasına) görə birinci instansiya məhkəməsinin Z.V.Fətullayevə CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə CM-nin 60-cı maddəsinin yol verdiyi həddi aşmaqla təyin etdiyi azadlıqdan məhrum etmə cəzasının müddətini 5 il 2 aydan 4 il 6 ayadək endirmişdir.

Qeyd olunanlar, eləcə də Z.V.Fətullayevə CM-nin 264-cü maddəsi ilə də orta həddə cəzanın təyin edilməsi müdafiəçinin həmin cinayətlərə görə cəzaların məsuliyyəti yüngülləşdirən halların nəzərə alınmaması ilə təyin edilməsi və bu üzəndən həddindən artıq ağır və ədalətsiz olması barədə iddiasının da əsassız olduğunu göstərir.

Bu iddia kimi müdafiəçinin cəzaçəkmə müəssisəsinin növünün düzgün təyin edilməməsi (ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətə görə Z.V.Fətullayevə 5 ildən az müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edildiyinə görə onun həmin cəzanı ümumi rejimli deyil, məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməli olmasına) dair dəlili də əsassızdır.

Çünki, belə dəlillə çıxış edərkən müdafiəçi onu nəzərdən qaçırmır ki, Z.V.Fətullayevə azadlıqdan məhrum etmə cəzası yalnız ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətə görə (CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə) deyil, həm də CM-nin 264-cü maddəsi ilə - qəsdən törədilən böyük ictimai təhlükə törətməyən cinayətə görə təyin edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun “Azərbaycan Respublikası CM-nin 56.1.1 və 56.1.2-ci maddələrinin şərh edilməsinə dair” 18 iyun 2013-cü il tarixli qərarında isə göstərilmişdir ki, “Azərbaycan Respublikası CM-nin 56.1.1 və 56.1.2-ci maddələrinin mənasına uyğun olaraq ... cinayətlərin məcmusuna həm qəsdən, həm də ehtiyatsızlıqdan törədilmiş cinayət daxil olduqda şəxs ehtiyatsızlıqdan edilmiş cinayətə görə

azadlıqdan məhrum etmə cəzasına, həm də böyük ictimai təhlükə törətməyən, az ağır və ağır cinayətlərə görə ilk dəfə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunduqda, cinayətlərin məcmusu üzrə qəti cəza beş ildən artıq olmayan müddətə azadlıqdan məhrum etmə təyin edildikdə, cəzanın ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində çəkilməsi müəyyən edilməlidir”.

Bu isə o deməkdir ki, Z.V.Fətullayevin törətdiyi cinayətlərin məcmusuna daxil olan ehtiyatsızlıqdan törədilən (CM-nin 263.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan) cinayətə görə ayrıca olaraq beş ildən az (4 il 6 ay) müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasının təyin edilməsi də (nə qədər ki, o, həm də qəsdən törədilən cinayətə görə azadlıqdan məhrum etməyə məhkum olunur) ona məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinin təyin edilməsini tələb edən əsas kimi nəzərdən keçirilə bilməz.

Müdafiəçinin apellyasiya məhkəməsinin cinayətlərin məcmusu üzrə CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən azadlıqdan məhrum etmə cəzalarının toplanılması zamanı məhkumun vəziyyətinin ağırlaşdırılmasına yol verməsi barədə dəliliyə gəldikdə, məhkəmə kollegiyası bu dəlili əsaslı hesab edərək aşağıdakı əsaslara görə müdafiəçi ilə razılaşıb.

Belə ki, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyası Azərbaycan Respublikası CM-nin 60-cı maddəsində göstərilən və cəzanın CM-nin Xüsusi hissəsinin maddəsində nəzərdə tutulmuş daha ağır cəzanın 4/3-ü həddində təyin edilməsini tələb edən cəzanı yüngülləşdirən hal olduğu üçün Z.V.Fətullayevə CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə təyin olunmuş azadlıqdan məhrum etmə cəzasını 5 il 2 aydan 4 il 6 aya endirməklə 8 ay azaltmış, eyni zamanda CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən təyin etdiyi qəti cəzanı 5 il 6 aydan 5 il 2 aya endirərək, ancaq 4 ay azaltmışdır. Bununla da, apellyasiya məhkəməsi birinci instansiya məhkəməsi ilə müqayisədə CM-nin 263.2 və 264-cü maddələri ilə Z.V.Fətullayevə təyin olunmuş müvafiq olaraq 4 il 6 ay və 1 il azadlıqdan məhrum etmə cəzalarından daha böyük müddətləri götürməklə toplayıb qəti əsas cəzanı müəyyən etmişdir. Halbuki, hökmdən yalnız məhkumun vəziyyətinin yüngülləşdirilməsi barədə müdafiəçi tərəfindən apellyasiya şikayəti verildiyi halda Azərbaycan Respublikası

Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun “Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 397.1 və 397.2-ci maddələrinin şərh edilməsinə dair” 12 may 2009-cu il tarixli qərarına görə apellyasiya məhkəməsi bunu etməyə (məhkumun vəziyyətini ağırlaşdırmağa) haqlı deyildi.

Belə ki, Konsitusiya Məhkəməsi Plenumunun adı çəkilən qərarına görə apellyasiya icraatı məhkum edilmiş və ya bəraət almış şəxsin və ya onun müdafiəçisinin verdiyi apellyasiya şikayəti və ya mahiyyətə həmin şəxslərdən hər hansı birinin xeyrinə dövlət ittihamçısının verdiyi apellyasiya protesti üzrə keçirilsə apellyasiya məhkəməsi yalnız göstərilən şəxsin vəziyyətini yaxşılaşdırmaqla apellyasiya müraciətinin həddlərindən kənara çıxma (tələb irəli sürülmədikdə belə cinayət və cinayət-prosessual qanunların tətbiqi məsələlərini yoxlaya) bilər. Apellyasiya icraatını yalnız bu cür apellyasiya müraciətləri şərtləndirdikləri halda pisləşməyə doğru çevrilmənin yolverilməzliyi prinsipinə görə apellyasiya məhkəməsi cəzanı artırmaq və ya ittihamı daha ağır və yaxud faktiki hallar üzrə əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənən ittihamla əvəz etmək, habelə digər cinayət-hüquqi məsələlər üzrə məhkum edilmiş şəxsin vəziyyətini ağırlaşdırmaq səlahiyyətlərinə malik deyil.

Kassasiya kollegiyası hesab etmişdir ki, qeyd olunan (Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 416.0.21-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş pozuntunu təşkil edən) məhkəmə səhvinin düzəldilməsi üçün Z.V.Fətullayevə Azərbaycan Respublikası CM-nin 263.2 və 264-cü maddələri ilə təyin olunmuş azadlıqdan məhrum etmə cəzalarının CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən toplanılması və yekun əsas cəzanın təyin edilməsi hissəsində apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı qeyd olunan əsasla dəyişdirilməli və birinci instansiya məhkəməsinin bu cəzaların toplanılması zamanı tətbiq etdiyi yanaşma gözlənilməklə Z.V.Fətullayevin qəti əsas cəzası yenidən müəyyən edilməlidir.

Beləliklə, məhkəmə kollegiyası kassasiya şikayətinin təmin edilməsinə dair məhkumun müdafiəçisi M.M.Kərimovun və kassasiya şikayətinin təmin edilməməsinə dair dövlət ittihamçısının çıxışlarını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə kassasiya şikayəti qismən

təmin etmiş və Z.V.Fətullayevin barəsindəki Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 25 iyun 2013-cü il tarixli qərarında dəyişiklik edərək məhkuma CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən CM-nin 263.2 və 264-cü maddələri ilə nəzərdə tutulmuş

cinayətlərin məcmusu üzrə qismən toplanılmaqla qəti əsas cəza qismində təyin edilmiş azadlıqdan məhrum etmə cəzasının müddətini 5 (beş) il 2 (iki) aydan 4 (dörd) il 10 (on) ayadək endirmişdir.

İş üzrə toplanmış və məhkəmə iclaslarında araşdırılmış sübutların bir hissəsinin ziddiyyətli və şübhəli olmasına, digər hissəsinin isə saxtalaşdırılmasına görə məhkəmələr təqsirləndirilən şəxsin ona elan olunmuş ittiham üzrə təqsirliliyinin sübuta yetirilməməsi haqqında nəticəyə gəlmişlər.

Bakı şəhəri Sabunçu rayon Məhkəməsinin 21 may 2014-cü il tarixli hökmü ilə Nuriyev İlham Qaraş oğluna Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra CM-nin) 234.1-ci maddəsi ilə təqsirliliyi sübuta yetirilmədiyinə görə bəraət verilmişdir.

İ.Q.Nuriyevin barəsindəki cinayət işi üzrə tərtib olunmuş ittiham aktına əsasən ona ibtidai araşdırma orqanı tərəfindən CM-nin 234.1-ci maddəsi ilə ittiham elan edilmişdir ona görə ki, o, 30 oktyabr 2013-cü ildə Bakı şəhərinin Sabunçu rayonunda Bakıxanov qəsəbəsində yerləşən "Gülüstan" meşəsində yerdən şəxsi istehlak miqdarından artıq miqdarda mariyuana tapmış, satış məqsədi olmadan qanunsuz olaraq üzərində saxlayaraq daşımış və Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin 13-cü polis bölməsinin əməkdaşları tərəfindən daxil olmuş məlumat əsasında 30 oktyabr 2013-cü ildə saat 15:45 radələrində Bakı şəhərinin Sabunçu rayonunda Bakıxanov qəsəbəsində "Gülüstan" meşəsində saxlanılaraq polis bölməsinə aparılmış, polis bölməsində üstünə baxış keçirilən zaman əynində olan qara rəngli idman gödəkçəsinin sol yan cibindən siqaret sellofanına bükülmüş içərisində 6,16 qram narkotik vasitə olan mariyuana aşkar edilib götürülmüşdür.

Birinci instansiya məhkəməsi təqsirləndirilən şəxs İ.Q.Nuriyevin, şahidlərin ifadələrini dinləyib, işin materiallarını, əlavə toplanmış sübutları araşdırıb, aşağıdakı əsaslara görə belə nəticəyə gəlmişdir ki, İ.Q.Nuriyevin ona elan olunmuş ittiham üzrə təqsirliliyi sübuta yetirilmədiyinə görə onun barəsində bəraət hökmü çıxarılmalıdır.

Belə ki, təqsirləndirilən şəxs Nuriyev İlham Qaraş oğlu özünü ona CM-nin 234.1-ci maddəsi ilə elan olunmuş ittiham üzrə təqsirli bilməyərək istintaq zamanı verdiyi ifadələrini məhkəmə prosesində təsdiq edərək göstərmişdir ki, guya 30 oktyabr 2013-cü il tarixdə saat 15:45 radələrində 13-cü polis bölməsində onun üstünə baxış keçirilməsi və baxış zamanı da onun əynindəki qara rəngli idman gödəkçəsinin sol yan cibindən siqaret sellofanına bükülmüş qurudulmuş formada aşkar edilmiş ot kütləsinin polis işçilərinə narkotik maddə olmasının və həmin kütlənin də Gülüstan meşəsindən yerdən tapıb arada bir istifadə etdiyini bildirməsi barədə ibtidai araşdırma zamanı tərtib edilmiş protokolda yazılanların heç biri həqiqəətə uyğun olmamış, həmin protokol saxtalaşdırılmış, o, narkotik vasitələrdən istifadə etməməklə belə vasitələri əldə etməmiş və üstündə gəzdirməmişdir. Əsl həqiqətdə isə o, 30 oktyabr 2013-cü il tarixdə saat 10:00 radələrində yaşadığı Bakıxanov qəsəbəsi ərazisində yaşıllaşdırma idarəsinə məxsus mənzil sahəsində özünə səhər yeməyi hazırlayarkən 3 nəfər polis əməkdaşı, onlardan da biri əvvəllər tanıdığı əməliyyat müvəkkili Məmmədov Məhərrəm ona polis bölməsinə getməyi təklif etmiş və o, da buna etiraz etməmişdir. Bölmədə M.Məmmədov bir qədər söhbət etdikdən sonra ona dəhlizdə gözləməyi tapşırılmışdır. Təxminən saat 15:00 radələrində M.Məmmədov onu Zığ qəsəbəsində yerləşən narkoloji dispanserə aparmış və orada həkimlər onun sidiyindən analiz götürüb bildirmişlər ki, o, narkotik vasitə qəbul edir. O, M.Məmmədova heç bir zaman narkotik vasitə qəbul etmədiyini və belə şəxslərə nifrəti olduğunu deməsinə

baxmayaraq, sonuncu onu yenidən polis bölməsinə gətirib ondan israrla üstündən guya narkotik vasitə çıxması barədə tərtib edilmiş protokola imza etməyi tələb etmişdir. Sonra M.Məmmədov mobil telefonu vasitəsilə Cəlil adlı şəxsə zəng edib acıqlı şəkildə müstətiq Natiq Cəfərovun materialları gözlədiyini bildirib hədə-qorxu gələrək ondan tez gəlib protokola qol çəkməsini tələb etmişdir. M.Məmmədovun sonradan hal şahidi kimi protokolu imzalamış Cəlil adlı şəxslə telefon danışığının məzmunundan o, başa düşmüşdür ki, onlar bir-birilərini yaxından tanıyırlar. Bir qədər keçmiş digər hal şahidi də, adını sonradan bildiyi Vüqar polis bölməsinə gələrək həqiqətə uyğun olmayan protokolu imzalamış və onun da M.Məmmədovu əvvəlcədən tanıması sonuncuların arasında olan söhbətin məzmunundan ona bəlli olmuşdur. Hər iki hal şahidi narkotik vasitənin guya onun qara rəngli idman köynəyinin sol içəri yan cibindən siqaret sellofanına vəziyyətdə tapılması barədə protokolu onun imtinasına və etirazına baxmayaraq özləri imzalamışlar. İbtidai araşdırmanın ilkin mərhələsindən başlayaraq o, müstətiqə də bildirmişdir ki, protokolda yazılanların hamısı böhtandır və əgər onun üstündə narkotik maddə olsa idi, şübhəsiz ki, o, 5 saatdan artıq polis bölməsində nəzarətsiz qaldığı zaman çox asanlıqla həmin narkotik maddəni özündən uzaqlaşdırıb bilərdi. Bundan əlavə, onun əynindəki gödəkçəsinin ümumiyyətlə daxili cibi olmamışdır. Sonradan ona məlum olmuşdur ki, narkotik vasitənin onun üstündən tapılması barədə protokol istintaq zamanı saxtalaşdırılaraq narkotik maddənin onun əynindəki gödəkçənin daxili cibindən yox, gödəkçənin sol yan cibindən aşkar edilməsi göstərilmiş və həmin protokolda da hal şahidlərinin soyadları qarşısında imzalar tərtib edilmişdir, lakin bu imzaların hal şahidləri V.Əhmədova və C.Ağayevə məxsus olmaması açıq-aşkar görünürdü.

Məhkəmə iclasında şahid Əhmədov Vüqar Xanlar oğlu birinci dəfə dindirilərək göstərmişdir ki, o, 30 oktyabr 2013-cü il tarixdə saat 15:00 radələrində Bakıxanov qəsəbəsində yerləşən 13-cü polis bölməsinin qarşısından keçən zaman ona mülki geyimli bir neçə nəfər yaxınlaşıb ondan polis bölməsinə gətirilən şəxsin üstünə baxış keçirilməsində iştirak

etməyi xahiş etmişlər. O, etiraz etməyərək polis bölməsinə getmiş, ona və orada tanımadığı hal şahidi kimi təqdim edilmiş şəxsə hüquq və vəzifələri izah edilmişdir. Bundan sonra polis bölməsinə gətirilmiş sonradan tanıdığı Nuriyev İlham Qaraş oğlunun üstünə baxış keçirilmiş və onun əynində olan qara rəngli idman köynəyinin sol içəri yan cibindən siqaret sellofanına bükülmüş kütlə aşkar edilərək götürülmüşdür. İ.Nuriyev aşkarlanmış maddənin narkotik vasitə olan marixuana olduğunu bildirmiş və polis əməkdaşları narkotik vasitəni zərflə qoyaraq onu möhürlənmiş, keçirilmiş tədbir barəsində isə protokol tərtib edilmiş, o və digər iştirakçılar da həmin protokolu imzalamışlar. Daha sonra V.Əhmədov qeyd etmişdir ki, Məhərrəm Məmmədovu əvvəllər tanımamış və onunla heç bir vaxt, o cümlədən, 2013-cü ilin oktyabr ayında mobil telefon vasitəsilə hər hansı bir əlaqəsi olmamış, həm əvvəllər, həm də sonralar 13-cü Polis Bölməsində keçirilən əməliyyat tədbirlərində hal şahidi qismində iştirak etməmiş və bu iş üzrə hal şahidi olan C.F.Ağayevlə heç vaxt ünsiyyəti olmamışdır.

Analoji ifadələri həmçinin 30 oktyabr 2013-cü il tarixdə 13-cü polis bölməsində əməliyyat-axtarış tədbirinin keçirilməsində hal şahidi qismində iştirak etmiş Ağayev Cəlil Fərhad oğlu da vermişdir.

Məhkəmə iclasında dövlət ittihamçısının vəsatəti əsasında əlavə şahid qismində dindirilmiş Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin 13-cü polis bölməsinin sabiq polis əməkdaşı Məmmədov Məhərrəm Aydın oğlu göstərmişdir ki, o, 12 dekabr 2013-cü il tarixdə Daxili İşlər orqanlarından xaric edilmişdir. Sabunçu rayon Polis İdarəsinin 13-cü polis bölməsində cinayət-axtarış üzrə əməliyyat müvəkkili vəzifəsində işlədiyini zaman, yəni 2013-cü ilin avqust ayında onun məsul olduğu ərazidə - Bakı şəhəri, Sabunçu rayonu, Ramiz Qəmbərov küçəsində yerləşən "Nabran" restoranı ilə üzübüz yolun alt hissəsindən çəkilmiş daş hasarın yanında kişi meyiti aşkar edilmişdir. Hadisə yerində meyitə baxış keçirilən zaman meşədə qarovulçu işləyən İlham adlı şəxs də uzaqdan dayanıb onlara baxmışdır. İlhamdan həmin meyitin kimə məxsus olub-olmaması barədə soruşduqda sonuncu cəsədə diqqətlə baxaraq onu tanımadığını bildirmişdir. Sonradan əməliyyat məlumatı daxil olmuşdur ki, qətlə yetirilmiş

şəxsin meyiti aşkar olunmazdan bir neçə gün əvvəl gecə vaxtı həmin şəxs İlhamın qaldığı yerdə onunla birlikdə yeyib-içmişlər. Bununla belə, İ.Q.Nuriyevin guya naməlum şəxsin ölümü ilə əlaqədar qəsdən tutulması barədəki dəlilləri əsassızdır. Belə ki, 30 oktyabr 2013-cü il tarixdə Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin 13-cü polis bölməsinə “İlham” adlı şəxsin narkotik maddənin qəbulu və üstündə saxlanması ilə bağlı əməliyyat yolu ilə məlumat daxil olmuş və həmin tarixdə də əməliyyat-axtarış tədbirlərinin həyata keçirilməsi üçün bölmənin rəhbərliyinin icazəsi ilə onun tərəfindən dərhal polis bölməsinin cinayət-axtarış üzrə əməliyyat müvəkkilləri Mirbağır Bağırov, Niyaz Hacıyev və kiçik inspektor Kamil Səfərovdan ibarət tərkibdə əməliyyat qrupu yaradılmışdır. 30 oktyabr 2013-cü il tarixdə, səhər saat 10-11 radələrində İ.Nuriyev Bakıxanov qəsəbəsi ərazisində yerləşən evində yemək bişirdiyi zaman saxlanılmış və 13-cü polis bölməsinə gətirilmişdir. O, həqiqətən də, İ.Q.Nuriyevi otağına dəvət edib ona çay və siqaret də vermişdir. Həmin gün saat təxminən 15-16 radələrində hal şahidlərinin iştirakı ilə bölmənin dəhlizində oturan İ.Nuriyevi otağına aparıb üstünə baxış keçirilən zaman onun əynində olan qara rəngli idman gödəkçəsinin dəqiq xatırlamadığı cibindən siqaret sellofanına bükülmüş narkotik vasitəyə bənzər maddə aşkar olunmuşdur. Daha sonra protokol tərtib olunmuş və İ.Q.Nuriyevdən başqa baxışda iştirak edən şəxslər tərəfindən həmin protokol imzalanmışdır. Bundan əlavə İ.Nuriyevi Zığ qəsəbəsində yerləşən narkoloji dispanserə aparmış və həkimlər onun sidiyindən analiz götürmüş və müayinə nəticəsində sidiyindən narkotik maddə aşkarlanmışdır. Daha sonra şahid bildirmişdir ki, polis bölməsinin qarşısından keçən və hal şahidi kimi dəvət olunan adlarını sonradan öyrəndiyi Vüqar Əhmədovu və Cəlil Ağayevi əvvəllər tanımamış, onlarla istər 30 oktyabr 2013-cü il tarixdə, istərsə də sonrakı günlər hər hansı bir telefon əlaqəsi olmamışdır. Şahid M.Məmmədov üstündə qanunsuz olaraq narkotik maddə gəzdirməkdə şübhəli şəxs kimi saxlanılan İ.Nuriyevin səhər saat 10-11 radələrində polis bölməsinə gətirilməsinə baxmayaraq, nəyə görə dərhal yox, onu polis bölməsinin dəhlizində nəzarətsiz qoyub yalnız 5

saatdan sonra üstünə baxış keçirilməsinin səbəbini isə izah edə bilməmişdir.

Məhkəmə iclasında hal şahidlərinin telefon vasitəsilə çağırılmaları barədəki İ.Q.Nuriyevin dəlillərini araşdırmaq məqsədilə dövlət ittihamçısı, şahid M.A.Məmmədova məxsus 055-210-15-57 sayılı nömrədən 30 oktyabr 2013-cü il tarixdən 01 noyabr 2013-cü il tarixə kimi çıxan və həmin nömrəyə daxil olan zənglərin siyahısından və SMS mətnlərindən ibarət məlumatların götürülməsi barədəki vəsatəti əsasında “Bakcell” MMC-dən daxil olmuş məlumatlar məhkəmə iclasında tədqiq olunarkən müəyyən edilmişdir ki, həqiqətən də 30.10.2013-cü il tarixdə saat 17:20; 18:06 dəqiqədə, 31.10.2013-cü il tarixdə isə saat 11:26; 20:52 dəqiqələrdə M.A.Məmmədovun mobil telefon nömrəsindən hal şahidləri C.F.Ağayev və V.X.Əhmədovun istintaq zamanı şahid qismində dindirildikləri protokollarda göstərdikləri mobil telefonlarının nömrələrinə zənglər daxil olmuşdur.

Məhkəmə iclasında müdafiəçi İ.H.Qədirovun vəsatəti əsasında təyin olunmuş, məhkəmə iclasında tədqiq olunan məhkəmə-xətsünaslıq ekspertizasının 28.04.2014-cü il tarixli, 7671 nömrəli ekspert rəyi ilə müəyyən olunmuşdur ki, həqiqətən də, İ.Q.Nuriyevin üstündən narkotik vasitənin aşkar olunması haqqında 30.10.2013-cü il tarixli protokolda hal şahidləri qrafasındakı imzalar bu iş üzrə hal şahidi olmuş V.X.Əhmədov və C.F.Ağayev tərəfindən deyil, başqa şəxslər tərəfindən icra edilmişdir.

Göstərilənlərlə əlaqədar, məhkəmə iclasında müdafiəçi İ.H.Qədirovun vəsatəti əsasında təkrarən dindirilmiş şahid M.A.Məmmədov göstərmişdir ki, məhkəmə iclasında hal şahidi olmuş Vüqar Əhmədovu xeyli vaxt tanımasını xatırlamışdır. Belə ki, V.Əhmədov təxminən 4-5 il əvvəl onların polis bölməsinin keçmiş rəisi Firudin müəllimin otağını təmir etmiş və həm də bir dəfə də V.Əhmədovun həyat yoldaşının mobil telefonunun itməsi ilə bağlı müraciətini də o, yəni M.Məmmədov araşdırmışdır. Lakin V.Əhmədovun hal şahidi qismində cəlb edildiyi gün onunla bölmədə təsadüfən qarşılaşmışdır. Digər şahid Ağayev Cəlil isə bölmənin qarşısından keçən zaman hal şahidi qismində dəvət edilmişdir. Hal şahidləri ilə olan 30, 31

oktyabr 2013-cü il tarixlərdə mobil telefon vasitəsilə danışıqlarını, eyni zamanda V.X.Əhmədov və C.F.Ağayev narkotik vasitənin İ.Q.Nuriyevin idman köynəyinin sol içəri yan cibindən aşkar olunması barədə ifadələr versələr də, nə səbəbə tərtib etdiyi protokolda narkotik vasitənin İ.Q.Nuriyevin əynindəki gödəkçəsinin sol yan cibindən aşkar edilməsinin göstərməsi və həmin protokolun V.X.Əhmədov və C.F.Ağayev tərəfindən yox, başqa şəxslər tərəfindən imzalanmasının səbəbini M.Məmmədov izah edə bilməmişdir.

Məhkəmə iclasında müdafiəçinin növbəti vəsatəti əsasında yenidən dindirilmiş şahid V.X.Əhmədov göstərmişdir ki, təxminən 4-5 il əvvəl 13-cü polis bölməsinin rəisi Firudin müəllimin otağını təmir edən zaman 3-4 nəfər polis əməkdaşı ilə, o cümlədən, Məhərrəm Məmmədovla tanış olmuşdur. 2012-ci ilin dekabr ayında isə mərhum həyat yoldaşının telefonunun itməsi məsələsi ilə M.Məmmədov məşğul olmuşdur. Şahid V.X.Əhmədov M.Məmmədovun ona 31.10.2013-cü il tarixdə SMS göndərməsi faktını heç nə ilə izah edə bilməmiş, SMS-in mətnini və orada nə yazıldığını unutduğunu, 30.10.2013-cü il tarixli İ.Q.Nuriyevin üstünə baxış keçirilməsi protokolundakı imzanın isə ona məxsus olmadığını bildirmişdir.

Məhkəmə iclasında müdafiəçinin vəsatəti əsasında təkrarən dindirilmiş şahid C.F.Ağayev göstərmişdir ki, sonradan onun yadına düşmüşdür ki, həqiqətən də, o, 13-cü Polis Bölməsinin əməkdaşlarının narkotik maddənin qanunsuz saxlanması ilə bağlı keçirdikləri bir sıra əməliyyatlarda iştirak etmiş və bununla əlaqədar bölmənin bəzi əməkdaşlarını tanıyır. Lakin hazırkı işlə bağlı 30.10.2013-cü il tarixdə M.Məmmədovun ona nəyə görə zəng etdiyini heç nə ilə izah edə bilməmiş və İ.Q.Nuriyevin üstünə baxış keçirilməsi və ona müdafiə hüquqlarının izah edilməsi haqqında həmin tarixli protokollardakı imzanın isə onun imzasına oxşamadığını bildirmişdir.

Müdafiəçinin daha bir vəsatəti əsasında əlavə şahid qismində dindirilmiş Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin İstintaq Şöbəsinin müstəntiqi polis kapitanı Cəfərov Natiq İlyas oğlu ifadəsində göstərmişdir ki, Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin 13-cü polis bölməsindən daxil

olmuş 30.10.2013-cü il tarixli material əsasında elə həmin tarixdə CM-nin 234.1-ci maddəsi ilə cinayət işi başlayaraq icraatına qəbul etmişdir və həmin cinayət işi üzrə təxirə salınmadan müvafiq istintaq hərəkətləri həyata keçirmişdir. Bununla belə, İ.Q.Nuriyevin üstünə baxış keçirilməsi barədə 30.10.2013-cü il tarixli protokoldakı hal şahidləri V.X.Əhmədov və C.F.Ağayevin imzalarının onların şahid qismində dindirildikləri protokollardakı imzalara oxşamamasını və hal şahidlərinin narkotik vasitənin İ.Q.Nuriyevin idman köynəyinin sol içəri yan cibindən aşkar olunması barədə ifadə versələr də nə səbəbə sonuncunun tutulması barədəki protokolda və ittiham aktında tutulan şəxsin əynindəki gödəkçəsinin sol yan cibindən aşkar edilməsi barədə fərqli ifadələrinin səbəblərinin aydınlaşdırılmamasını əlavə şahid diqqətsizliyi ilə izah etmişdir.

Bundan əlavə, V.X.Əhmədovun və C.F.Ağayevin keçirilmiş başqa əməliyyat tədbirlərində də mütəmadi olaraq hal şahidi qismində iştirak etmələrinə dair təqsirləndirilən şəxsin və onun müdafiəçisinin dəlilləri məhkəmə iclasında araşdırılarkən müəyyən edilmişdir ki, onların məhkəmə prosesində əvvəllər biri-birilərini tanımadıqları, ilk və son dəfə məhz bu cinayət işi üzrə hal şahidi kimi iştirak etmələri, sonradan heç bir vaxt biri-biri ilə qarşılaşmadıqları barədəki ifadələri də qeyri-səmimidir və həqiqətən də, adları çəkilən şəxslər 13-cü Polis Bölməsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən bir neçə əməliyyat tədbirlərində hər ikisi həm ayrı-ayrılıqda, həm də bir yerdə hal şahidi qismində cəlb edilmişlər (V.D.Allahverdiyevin CM-nin 234.1-ci maddəsi ilə təqsirləndirilməsinə dair 1(008)-317/2013 №-li; K.D.Babayevin CM-nin 234.1 və 237.1-ci maddələri ilə təqsirləndirilməsinə dair 1(008)-411/2013 №-li; M.Y.Quliyevin CM-nin 234.1-ci maddəsi ilə təqsirləndirilməsinə dair 1(008)-155/2014 №-li; V.X.Səfərovun CM-nin 234.2-ci maddəsi ilə təqsirləndirilməsinə dair 1(008)-030/2014 №-li; R.M.Allahverdiyevin CM-nin 234.1-ci maddəsi ilə təqsirləndirilməsinə dair 1(008)-133/2014 №-li; Ə.V.Nəsirovun CM-nin 234.1-ci maddəsi ilə təqsirləndirilməsinə dair 1(008)-147/2014 №-li; R.M.Mehdiyevin CM-nin 234.1-ci maddəsi ilə təqsirləndirilməsinə dair 1(008)-196/2014 №-li cinayət işləri).

Beləliklə, məhkəmə prosesində istintaq orqanının təqsirləndirilən şəxs İ.Q.Nuriyevin ona ittiham olunmuş cinayət əməlinin törədilməsini sübut edən sənəd kimi təqdim etdiyi, sonuncunun üstündən narkotik maddənin aşkar olunması barədəki cinayət işinin materiallarına əlavə edilmiş 30.10.2013-cü il tarixli baxış protokolu araşdırılarkən tamamilə sübut olunmuşdur ki, həmin protokoldakı imzalar hal şahidləri kimi göstərilən V.X.Əhmədov və C.F.Ağayev tərəfindən yox, başqa şəxslər tərəfindən icra edilmişdir.

Belə olan halda, birinci instansiya məhkəməsi Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra CPM-nin) 236.3-cü maddəsinə əsaslanaraq həmin protokolu sübut kimi qəbul etməmişdir.

CPM-nin 236.3-cü maddəsinin tələblərinə görə, cinayət işi üzrə baxış azı 2 nəfər hal şahidinin iştirakı ilə keçirilməlidir.

Daha sonra, 30.10.2013-cü il tarixdə İ.Q.Nuriyevin tutulmasında iştirak edən əməliyyatın digər iştirakçıları – 13-cü Polis Bölməsinin cinayət-axtarış üzrə əməliyyat müvəkkilləri Mirbağır Bağirov, Niyaz Hacıyev və kiçik inspektor Kamil Səfərov istintaq zamanı və məhkəmə iclasında göstərmişlər ki, İ.Q.Nuriyevin və əməliyyat qrupunun rəhbəri M.Məmmədovun göstərdikləri kimi şübhəli şəxsi evindən və saat 10-11 radələrində yox, sonuncunu Bakıxanov qəsəbəsindəki “Gülüstan” meşəsində saat 15:45 radələrində tutub 13-cü Polis Bölməsinə gətirmişlər və əvvəllər tanımadıqları hal şahidləri V.X.Əhmədov və C.F.Ağayevin iştirakı ilə dərhal keçirilən baxış zamanı da İ.Q.Nuriyevin əynində olan qara rəngli idman gödəkçəsinin sol yan cibindən siqaret sellofanına bükülmüş ot kütləsi aşkar edilmişdir.

Hal şahidləri V.X.Əhmədovun və C.F.Ağayevin ifadələrindən isə görünür ki, narkotik maddə İ.Q.Nuriyevin əynində olan qara rəngli idman gödəkçəsinin sol içəri yan cibindən aşkar olunmuşdur.

Məhkəmə ibtidai araşdırma orqanı tərəfindən iş üzrə təqdim olunmuş, bir-biri ilə uyğun gəlməməklə bərabər, həm də qeyri-səmimi olan, digər mötəbər sübutlarla təkzib edilən V.X.Əhmədovun və C.F.Ağayevin də ifadələrini sübut kimi qəbul etməmişdir ona görə ki, CPM-nin 125.1-ci maddəsinə əsasən

məlumatların, sənədlərin və digər əşyaların həqiqiliyinə, yaranma mənbəyinə və əldə edilməsi hallarına yalnız şübhələr olmadıqda onlar sübut kimi qəbul edilə bilərlər.

Beləliklə, İ.Q.Nuriyevin 30.10.2013-cü il tarixdə Bakı şəhəri Sabunçu rayonu Bakıxanov qəsəbəsində yerləşən “Gülüstan” meşəsində yerdən şəxsi istehlak miqdarından artıq miqdarda marixuana tapması, onu da satışı məqsədi olmadan qanunsuz olaraq üzərində saxlayaraq daşması və Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin 13-cü polis bölməsinin əməkdaşları tərəfindən daxil olmuş məlumat əsasında 30.10.2013-cü il tarixdə saat 15:45 radələrində Bakı şəhəri Sabunçu rayonu Bakıxanov qəsəbəsində “Gülüstan” meşəsində saxlanılaraq polis bölməsinə aparılması, polis bölməsində üstünə baxış keçirilən zaman əynində olan qara rəngli idman gödəkçəsinin sol yan cibindən siqaret sellofanına bükülmüş içərisində 6,16 qram narkotik vasitə olan marixuana aşkar edilməsi barədəki ittihamı məhkəmə iclaslarında təsdiq edən hər hansı bir yeni mötəbər sübut da müəyyən olunmamış, araşdırılmış sübutlar isə həm biri-birinə zidd olmuş, həm də İ.Q.Nuriyevə elan olunmuş ittihamın əsaslı olmasına şübhələr yaratmışdır.

CPM-nin 145.3-cü maddəsinə əsasən isə ittihamın sübut olunmasında yaranan şübhələri digər sübutlarla aradan qaldırmaq mümkün olmadıqda, onlar şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin xeyrinə təfsir edilir.

Məhkəmə həmçinin qeyd etmişdir ki, CPM-nin 28 və 145-ci maddələrinin tələblərinə görə məhkəmə cinayət işinə və cinayət təqibi ilə bağlı digər materiallara qərəzsiz və ədalətlə baxmalı, cinayət təqibi ilə əlaqədar bütün halların hərtərəfli, tam və obyektiv tədqiq edilməsi üçün zəruri şəraiti təmin etməli, təqsirləndirilən şəxsi həm ifşa edən, həm də ona bəraət verən halları nəzərə almalı, təqsirləndirilən şəxsin təqsirsizliyi, yaxud az təqsirliliyi barədə, habelə ona bəraət verən və ya məsuliyyətini yüngülləşdirən hallar üzrə sübutların olması barədə özü, yaxud müdafiəçisi tərəfindən irəli sürülən ərizə və vəsatətlərə baxmalıdır. Təhqiqatçı, müstəntiq, prokuror, hakim qanunu və vicdanını rəhbər tutaraq sübutların məcmusunun hərtərəfli, tam və obyektiv baxılmasına əsaslanmaqla öz daxili inamına əsasən sübutları qiymətləndirməlidir.

Qanunsuz yolla əldə edilən sübutlar ittiham hökmü üçün əsas ola bilməz.

CPM-nin 21.2-ci maddəsinin tələblərindən görünür ki, şəxsin təqsirli olduğuna əsaslı şübhələr varsa da, onun təqsirli bilinməsinə yol verilmir. Bu Məcəllənin müddəalarına uyğun surətdə müvafiq hüquqi prosedur daxilində ittihamın sübuta yetirilməsində aradan qaldırılması mümkün olmayan şübhələr təqsirləndirilən şəxsin (şübhəli şəxsin) xeyrinə həll edilir. Eyni ilə cinayət və cinayət-prosessual qanunlarının tətbiqində aradan qaldırılmamış şübhələr də onun xeyrinə həll olunmalıdır.

Yuxarıda göstərilənləri nəzərə alaraq, Sabunçu rayon Məhkəməsi iş üzrə sübutları tam, hərtərəfli və obyektiv tədqiq edərək belə nəticəyə gəlmişdir ki, İ.Q.Nuriyevin barəsindəki cinayət işi üzrə təqsirliliyi sübuta yetirilmədiyindən onun haqqında CPM-nin 42.1.4-cü maddəsinə əsasən bəraət hökmü çıxarmalıdır.

Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 55.1-ci maddəsinə əsasən məhkəmə baxışı zamanı təqsiri sübuta yetirilməmiş şəxs həmin məhkəmə baxışında aşkar və təxirə salınmadan Azərbaycan Respublikasının adından təqsirsiz elan edilməli və ona məhkəmənin hökmü ilə bəraət verilməlidir.

Göstərilənlərlə yanaşı, məhkəmə müdafiəçi İ.H.Qədirovun təqsirləndirilən şəxs İ.Q.Nuriyevin müdafiə hüquqlarının pozulması barədəki dəlillərini də araşdırarkən müəyyən etmişdir ki, İ.Q.Nuriyevin üstünə baxış

keçirilməsi haqqında protokolda sonuncuya təqdim edilən 7 nəfərdən ibarət siyahıdakı vəkillərdən hansısına dəvət etmək hüququnun olması izah olunmuşdur, sonuncu isə həmin protokolda və 13-cü Polis Bölməsinin rəisinə yazdığı ərizədə öz hüquqlarını özü müdafiə edəcəyini bildirmişdir. Bununla belə, məhkəmə iclasında araşdırılmış sübutlardan məlum olmuşdur ki, Sabunçu rayonunun ərazisindəki 7 saylı Hüquq Məsləhətxanasında 7 yox, 17 nəfər vəkil fəaliyyət göstərmiş, İ.Q.Nuriyevə təqdim edilən siyahıdakı 7 nəfər vəkildən biri isə – G.Mehdiyev hələ 23 avqust 2012-ci il tarixdə vəfat etmişdir. Belə olan halda, məhkəmə tutulan şəxsə real vəkil yox, həmin ərazidə fəaliyyət göstərən vəkillərin yalnız bir neçəsinin (o cümlədən, vəfat etmiş şəxsin) soyadları əks olunmuş siyahının təqdim edilməsini CPM-nin 19-cu və 90.6-cı maddəsinin tələblərinə zidd hesab etməklə, İ.Q.Nuriyevin həmin vaxt hüquqi yardım almaq hüququnun kobud surətdə pozulması ilə bərabər, həm də qanunda nəzərdə tutulan müdafiə hüququndan məhrum edilməsi kimi qiymətləndirmişdir.

İ.Q.Nuriyevin barəsindəki Sabunçu rayon Məhkəməsinin 21 may 2014-cü il tarixli bəraət hökmündən dövlət ittihamçısı tərəfindən verilmiş apellyasiya protestinə əsasən işə baxan Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası iş üzrə birinci instansia məhkəməsinin gəldiyi nəticə ilə razılaşaraq və hökmü əsaslı və ədalətli hesab edərək özünün 6 avqust 2014-cü il tarixli qərarı ilə hökmü dəyişdirmədən saxlamış, apellyasiya protestini isə təmin etməmişdir.

Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliyi üzrə Avropa Komissiyasının (CEPEJ) nümayəndə heyəti Azərbaycan Respublikasında səfərdə olmuşdur.

Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliyi üzrə Avropa Komissiyasının (CEPEJ) nümayəndə heyəti Bakıda keçirilən plenar iclasda iştirak etmək məqsədi ilə 1-8 İyul 2014-cü il tarixlərdə Azərbaycan Respublikasında səfərdə olmuşdur. Səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuşdur.

“Korrupsiyaya qarşı mübarizə: beynəlxalq standartlar və milli təcrübələr” mövzusunda konfransının iştirakçıları Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuşlar.

30 iyun-01 iyul 2014-cü il tarixlərdə Avropa Şurası ilə birlikdə, Avropa Şurasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparən Dövlətlər Qrupu (GRECO) VƏ Beynəlxalq Antikorrupsiya Akademiyasının (İACA) iştirakçılığı ilə keçirilən “Korrupsiyaya qarşı mübarizə: beynəlxalq standartlar və milli təcrübələr” mövzusunda konfransın iştirakçıları Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuşlar.

Vyetnamlı qonaqlar Ali Məhkəmədə

2014-cü il oktyabrın 10-da ölkəmizdə səfərdə olan Vyetnam Milli Assambleyası daimi Komitəsinin üzvü, Milli Məclisinin Hüquq Komitəsinin sədri prof. Dr. Fan Tring Linin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Vyetnam nümayəndə heyətini Azərbaycanda salamlamaqdan məmnun olduğunu bildirmiş, Azərbaycanla Vyetnam arasında əlaqələrin yeni mərhələyə qədəm qoyduğunu, bu əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyini vurğulamışdır.

Ali Məhkəmənin sədri respublikamızda həyata keçirilən məhkəmə hüquq tədbirlərinin səmərəliliyini diqqətə çatdıraraq bu işin Ali Məhkəmənin strukturunda və fəaliyyətində öz əksini tapması barədə qonaqlara məlumat vermişdir. Bildirmişdir ki, Ali Məhkəmədə beynəlxalq hüquqi aktlar, xüsusən də “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəaları, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin presedent hüququ tətbiq olunur. Məhkəmə sistemində ən yeni informasiya texnologiyalarından istifadə edilir. Hakim vəzifəsinə seçim prosedurları Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmışdır.

Vyetnam Milli Assambleyası daimi Komitəsinin üzvü, Milli Məclisinin Hüquq Komitəsinin sədri prof. Dr. Fan Tring Li Azərbaycanın müasir tələblərə cavab verən qanunvericilik bazasına xüsusi maraq göstərmişdir. Azərbaycanın mövcud qanunvericiliyi və hüquq sistemi ilə daha yaxından tanış olmaq üçün qarşılıqlı əlaqə yaratmaq barədə razılığa gəlinmişdir. Qonaq iki ölkə arasında əməkdaşlığın böyük əhəmiyyət daşdığını və bu əməkdaşlığın bundan sonra da davam etdiriləcəyini bildirmişdir.

Görüşdə hüquqi dövlət quruculuğu sahəsində aparılan islahatlar və məhkəmə hüquq təcrübəsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Vyetnamlı qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışlar.

Görüşün sonunda Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə orqanlarına xüsusi maraq və diqqət göstərdiklərinə, həmçinin əhəmiyyətli görüşə görə Vyetnamın nümayəndə heyətinin üzvlərinə təşəkkürünü bildirmiş, gələcək işlərində uğurlar arzulamışdır.

Qırğız Respublikası Ali Məhkəməsi Konstitusiyaya Palatası sədrinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmədə olmuşdur

2014-cü il oktyabrın 9-da ölkəmizdə səfərdə olan Qırğız Respublikası Ali Məhkəməsi Konstitusiyaya Palatasının sədri Mukambet Kasımalıyevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Qırğız nümayəndə heyətini Azərbaycanda salamlamaqdan məmnun olduğunu bildirmiş, ənənə və dəyərlərlə bir-birinə yaxın olan hər iki xalqın həmrəyliyi ilə bağlı çoxsaylı nümunələrin olduğunu qeyd etmiş, məhkəmə hüquq sistemləri arasında da bu əlaqələrin inkişaf edəcəyinə əminliyini ifadə etmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri həmçinin respublikamızda məhkəmə hüquq sahəsində həyata keçirilən tədbirlər, Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə qonaqlara ətraflı məlumat vermişdir.

Qırğız Respublikası Ali Məhkəməsi Konstitusiyaya Palatasının sədri Mukambet Kasımalıyev ölkəsində həyata keçirilən hüquq islahatlarından və Qırğız Ali Məhkəməsi Konstitusiyaya Palatasının fəaliyyət dairəsindən danışmışdır. Bildirmişdir ki, iki ölkə arasında əməkdaşlıq böyük əhəmiyyət daşıyır və bu əməkdaşlıq bundan sonra da davam etdiriləcək.

Qırğız qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışlar.

